

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 3

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Β'

Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν ἐγνώρισε μόνον τὴν ἀτομικὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀγάπης. Ἐχει συγχρόνως νὰ μᾶς δείξῃ καὶ ὑπέροχα παραδείγματα ὀργανωμένης προνοίας ἐν τῷ καιρῷ τῶν μεγάλων θεομηنيῶν. «Ὅσοι αὐταπατῶνται μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ λεγομένη «κοινωνικὴ πρόνοια» εἶναι ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων χρόνων, δὲν ἔχουν παρὰ νὰ ρίψουν ἐν βλέμμα εἰς τὴν περίοδον τοῦ ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ. Θὰ ἴδουν ἐκεῖ μίαν Ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σταθεροὺς πόρους, μίαν Ἐκκλησίαν ὄχι ἀνεγνωρισμένην ἀπὸ τὸ κράτος, ἀλλ' ἐν συνεχεῖ διωγμῷ. Καὶ θὰ ἴδουν τὴν ματωμένην καὶ καταφρονημένην αὐτὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἔχῃ μίαν πρότυπον καὶ θαυμαστὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν, ὄχι εἰς τοὺς λόγους, ἀλλ' εἰς τὰ ἔργα, νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ πρώτη δημιουργὸς τῆς κοινωνικῆς προνοίας». Καθ' ἣν στιγμὴν εἰς τὰς μεγάλας θεομηνίας αὐδαίς ἐφρόντιζε διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἡ παραγνωρισμένη Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν ἐνεφανίζετο ὡς ὁ μόνος κοινωνικὸς ἐργάτης καὶ ἐθνικὸς σωτήρ». «Ὡστε κατὰ τὰς ἐποχὰς λοιμῶν, λιμῶν καὶ λοιπῶν μεγάλων θεομηنيῶν ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἐξεδηλοῦτο ἐν ὄλῳ αὐτῆς τῷ μεγαλείῳ. Οἱ Χριστιανοὶ μὲ ὑποδειγματικὴν αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν περιέθαλπον πάντα πάσχοντα, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς διώκτας αὐτῶν. Ὅταν τὸ 250 ἐμαίνετο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἡ πανώλης καὶ δὲν ὑπῆρχεν «οἰκία ἐν ἧ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ τεθνηκώς», οἱ Χριστιανοί, ὡς γράφει ὁ Ἐπίσκοπος Διονύσιος, περιέθαλπον ἄνευ προφυλάξεως τοὺς ἀσθενεῖς, «διὰ νὰ τύχουν καὶ αὐτοὶ μετ' ὀλίγον τῶν ἰδίων περιποιήσεων, διότι πάντοτε οἱ ἐπιζῶντες μετ'

ὀλίγον (λόγω τῆς ἐπιδημίας) ἠκολούθουν (εἰς τὸν θάνατον) τοὺς προαπελθόντας ἀδελφούς. Οἱ εἰδωολάτραι ὅμως ἔπραττον τελείως τὰ ἀντίθετα. Ἐξεδίωκον ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μόλις εἶχον ἀρχίσει νὰ εἶναι ἀσθενεῖς, ἀπέφευγον καὶ τοὺς φιλάτους των, καὶ τοὺς ἔρριπτον ἡμιθανεῖς εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἔρριπτον εἰς τὰ σκουπίδια τοὺς νεκροὺς ἀτάφους, φοβούμενοι τὴν μετάδοσιν καὶ προσέγγισιν τοῦ θανάτου, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἀποφύγη τις ὅ,τι καὶ ἂν ἐμηχανεύετο». «Ὅταν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 252 ἐνέσκηψεν εἰς Ἀφρικὴν καὶ ἰδίως τὴν Καρχηδόνα φοβερός λοιμὸς καὶ λιμὸς, οἱ Χριστιανοὶ ἔδειξαν ὑποδειγματικὴν αὐταπάρνησιν καὶ ἐθελούσιαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λοιμοῦ, ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ, διοργανώθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν συστηματικῶς ἡ περισυλλογὴ συνδρομῶν, ἡ περιθαλψὶς τῶν ἀπειροπληθῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ ταφὴ τῶν θνησκόντων, ἀνεξαρτήτως θρησκευματος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὴν ἐκτίμησιν καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν πρὸς αὐτόν... Ἐπίσης, ὅταν ἐνέσκηψε πανώλης καὶ λιμὸς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μαξιμίνου, τότε ἔλαμψε πάλιν ἡ ἥρωϊκὴ αὐταπάρνησις, αὐτοθυσία καὶ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν, περιθάπουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδωολάτρας: Τότε, ὡς διηγεῖται ὁ Εὐσέβιος, μόνον οἱ Χριστιανοὶ «ἔδειξαν συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν μὲ τὰ ἔργα των. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐφρόντιζον μὲ καρτερίαν διὰ τὴν κηδεῖαν καὶ ταφὴν τῶν ἀποθνησκόντων (ὑπῆρχον δὲ μυριάδες ἐξ αὐτῶν, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐφρόντιζε δι' αὐτούς), ἄλλοι δὲ ἀφοῦ συνήθροίζον ὄλους μαζί εἰς ἓν μέρος ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐν τῇ πόλει ἐβασανίζοντο ἀπὸ τὴν πεῖναν, διένειμον εἰς αὐτοὺς ἄρτους, εἰς τρόπον ὥστε τὸ πρᾶγμα ἔγινε περιβόητον εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὄλοι ἐδόξαζον τὸν Θεὸν τῶν Χριστιανῶν καὶ ὡμολόγουν, ὅτι μόνον αὐτοὶ (δηλ. οἱ Χριστιανοὶ) ἀπεδείχθησαν ἀπὸ τὰ πράγματα εὐσεβεῖς καὶ ἀληθῶς θεοσεβεῖς».

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ γενικῶς ἐφρόντιζον διὰ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν. Ὁ Ἰουλιανὸς ἔλεγεν, ὅτι «ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀθετὰ (ὁ Χριστιανισμὸς) προώδευσε διὰ τῆς πρὸς τοὺς ξένους φιλανθρωπίας καὶ διὰ τῆς φροντίδος πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν». Ὁ Τερτυλλιανὸς καὶ ὁ Ἀριστείδης μαρτυροῦν,

ὅτι ἡ ταφή τῶν πτωχῶν ἐγένετο δαπάναις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Οἱ διάκονοι ἐφρόντιζον, ἵνα ἕκαστος ἐνταφιάζεται εὐπρεπῶς. Ἐπίσης οἱ Χριστιανοὶ ἐμερίμων διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν. Ὁ Λακτάντιος γράφει σχετικῶς: «Δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποφέρωμεν, ἵνα ἡ εἰκὼν καὶ τὸ δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ῥίπτεται ὡς λεία εἰς τὰ ἄγρια ζῶα καὶ πτηνά, ἀλλὰ θὰ δώσωμεν αὐτὸ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. Ὁ (χριστιανικὸς) ἀνθρωπισμὸς ἐπίσης ἐκπληρώνει πρὸς ἓνα ἄγνωστον ἀνθρῶπον τὸ καθῆκον τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, ὅταν οὗτοι λείπουν».

Μία τῶν ὠραιότερων ἐκδηλώσεων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία ἐκόσμηε τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ἦτο ἡ φιλοξενία. Ὁ Ἀριστείδης εἰς τὴν Ἀπολογία αὐτοῦ γράφει, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ «ξένον ἐὰν ἴδωσιν, ὑπὸ στέγην εἰσάγουσι καὶ χαίρουσιν ἐπ' αὐτῷ ὡς ἐπὶ ἀδελφῷ ἀληθινῷ».

Ἡ φροντίς ὑπὲρ τῶν ταξιδευόντων ἀδελφῶν καὶ ἡ φιλοξενία ἐχρησίμειεν ὡς γέφυρα, ὁδηγοῦσα εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ περίθαλψιν τῶν ἀπομεμακρυσμένων πτωχῶν καὶ κινδυνευουσῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ μετὰ τῶν φιλοξενουμένων ἀναπτυσσόμενος σύνδεσμος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαφανισθῇ εὐθὺς ὡς οὗτοι ἐγκατέλειπον τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας ἢ τὴν πύλην τῆς πόλεως. Τὰ ὅσα οἱ φιλοξενούμενοι διηγοῦντο διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων προήρχοντο, ἀφύπνιζον τὸ αἶσθημα τῆς ὀλότητος καὶ τῆς ἐνότητος, ἐξωοποιοῦν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, μετέβαλλον τοὺς ἀγνώστους εἰς γνωστούς καὶ ἔφερον ἐγγὺς τοὺς μακρὰν εὐρισκομένους. Δι' αὐτὸ οἱ Χριστιανοί, ὡς ἔλεγεν ὁ ἐθνικὸς Καικίλιος, γνωρίζουν καὶ ἀγαποῦν ὁ εἷς τὸν ἄλλον πρὶν ἢ γνωρίσουν ἀλλήλους. Τοιοῦτοτρόπως αἱ διάφοροι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλας ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος (Α' Κορ. ιβ', 25-26). Ὅσάκις μία Ἐκκλησία ἐμαστιζέτο ὑπὸ τῆς πτωχείας, τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν διωγμῶν ἢ ὁσάκις εἶχε νὰ ἀντιμεταπίσῃ ἐσωτερικοὺς κινδύνους, ἔσπευδον αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀρωγὴν. Ἦδη κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ἔχομεν δεῖγματα τοιαύτης προνοίας. Ἀξιοθαύμαστος ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Γαλατίας διὰ τῶν «λογιῶν» ἐνίσχυσις τῆς πασχούσης

Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀπ. Παύλου (Ῥωμ. ιε', 26. Β' Κορ. η', 4, 7-14· θ', 1-2) καὶ ἡ αὐθόρμητος ἐκείνη ἐκδήλωσις τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀντιοχείας, οἱ ὅποιοι «καθὼς ἠὲ ἠὲ πορεῖτό τις ὄρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς» (Πράξ. ια', 29).

Ἡ μέριμνα τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἄλλης ἐξετάθη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν. Μέχρι τῶν μέσων τοῦ γ' αἰῶνος δὲν ἐγένετο γενικὸς διωγμὸς. Ὅταν μία Ἐκκλησία ἐδιώκετο καὶ ἠρπάζοντο τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, αἱ ὅποια ἔζων ἐν εἰρήνῃ, εἶχον ὡς καθῆκον νὰ βοηθήσουν τὴν καταδιωκομένην Ἐκκλησίαν. Δι' αὐτὸ ὁ Διονύσιος Κορίνθου περὶ τὸ 170 γράφει πρὸς τοὺς Ῥωμαίους Χριστιανούς: «Ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχει εἰς σᾶς αὐτὸ τὸ ἔθιμον, ὅλους μὲν τοὺς ἀδελφοὺς νὰ εὐεργετῆτε ποικιλοτρόπως, εἰς πολλὰς δὲ Ἐκκλησίας διαφόρων πόλεων νὰ στέλλετε ἐφόδια, ἀλλοῦ μὲν διὰ νὰ ἀνακουφίσετε τὴν πτωχείαν τῶν ἐνδεῶν, ἀλλοῦ δὲ διὰ νὰ ἐνισχύσετε μὲ τὰ ἐφόδια, τὰ ὅποια χορηγεῖτε καὶ ἀποστέλλετε, τοὺς ἀδελφοὺς, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὰ μεταλλεῖα (καταδικασθέντες εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα). Τοιοῦτοτρόπως διατηρεῖτε σεῖς οἱ Ῥωμαῖοι πατροπαράδοτον ἔθιμον τῶν Ῥωμαίων». Ἐκατὸν ἔτη βραδύτερον ὁ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης Στέφανον, ὁμιλῶν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀραβίας, λέγει παρεμπιπτόντως: «Αἱ μέντοι Συρίαί ὅλαι καὶ ἡ Ἀραβία, οἷς ἐπαρκεῖτε ἐκαστοτε, καὶ οἷς νῦν ἐπεστείλατε». Δι' αὐτὸ ἤδη ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ἐχαρακτήριζε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ὡς «προκαθημένην τῆς ἀγάπης». Αἱ ἀρχαῖαι Ἐκκλησίαι γενικῶς ἐνίσχουν καὶ παρηγόρουν ἀλλήλας, ζῶσαι καὶ ἀναπτυσσόμεναι ἐν μιᾷ ἀτμοσφαιρᾷ συμμετοχῆς καὶ ἀγάπης. Ἡ μία Ἐκκλησία ἐβοήθει τὴν ἄλλην ὄχι μόνον ὑλικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς δι' ὑπομνήσεων καὶ συμβουλῶν. Τοιοῦτοτρόπως, ὅταν παρουσιάσθησαν ταραχαὶ καὶ διχόνοιαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου, ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης ἐθεώρησεν ὡς ἀδελφικὴν αὐτῆς ὑποχρέωσιν νὰ ἐπέμβῃ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτῆς εἰς τὴν προηγουμένην αὐτῆς κατάστασιν. Ἡ ἐνέργεια τῆς

Ἀπὸ τὸ Νεοελληνικὸν Μαρτυρολόγιον

Ο ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΑΣ ΚΗΠΟΥΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΚΝΑΝΑΣ

Σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς ὑπολειπόμενους στύλους τοῦ ἀρχαίου Ὀλυμπίου, πού τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ τοὺς ἔχει ντύσει μὲ τὴν μελίχρυσην ἀνταύγεια τῶν ἀττικῶν δειλινῶν, ὑπάρχει τὸ ἐξῆς χάραγμα: «1771 Ἰουλίου 9 ἀποκεφαλίσθηκε ὁ Πακνανᾶς Μιχάλης».

*

Τὸ χάραγμα εἶναι λιγόλογο καὶ ἐντυπωσιακόν. Κι' ἀλήθεια: τίποτα δὲν ὑπάρχει τὸ συγκινητικώτερον καὶ ὑποβλητικώτερον ἀπὸ τ' ἀπλοῖκά αὐτὰ χαράγματα καὶ ἀπὸ τῆς Λακωνικῆς ἐπιγραφῆς, πού μᾶς διαιωνίζουνε τὴ μνήμη διαφόρων συμβάντων πού συνταράξανε καὶ συγκλονίσανε κάποτε τὴν μικρὴ κοινωνία τῶν περασμένων καιρῶν. Κι' ἔχομε τὴν ὑποχρέωση νὰ τὰ συγκεντρῶνῶμεν ὅλα, μὲ προσοχὴ καὶ μ' εὐλάβεια, καὶ νὰ προλαβαίνῶμε τὴ μοιραία φθορά τους κι' ἀπὸ τὸν καταλύτη χρόνον κι' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Γιατί μὲ τὰ πολύτιμα αὐτὰ χαράγματα καὶ τῆς ἐπιγραφῆς, μᾶς γίνονται γνωστὰ διάφορα περιστατικά τοῦ παρελθόντος· καὶ συχνότατα μᾶς ἀποκαλύπτουσι καὶ μᾶς γνωρίζουσι τὴν θρησκευτικὴν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ζωὴν καὶ δράσιν τῶν περασμένων γενεῶν.

*

Ποῖος ξέρει μὲ ποιά συγκίνησιν χάραξεν ὁ ἄγνωστος χαρακτῆς τῆ λιγόμενης αὐτῆς ἐπιγραφῆς ἐπάνω στὸ μάρμαρον τοῦ στύλου τοῦ Ὀλυμπίου; Θαρρῶ πῶς τὸν βλέπω νὰ τὸ ἐπιχειρῇ, κρυφὰ καὶ μὲ φόβον, μήπως τὸν ἰδῇ κάποιον γεμᾶτον ἀπὸ κακία καὶ σκληρότητα Τούρκικο μάτι. Γιατί τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐβασίλευε ἐπάνω στὴ σκλα-

Ἐκκλησίας Ρώμης διὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς Κλήμεντος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὴν α' ἐπιστολὴν πρὸς Κορινθίους, δὲν ἦτο ἐκδήλωσις τυχόν ἀξιώσεως περὶ πρωτείου, ἀλλ' ἔγινε μὲ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην καὶ εὐλικρινῆ ἀγάπην. «Ταῦτα, ἀγαπητοί, οὐ μόνον ὑμᾶς νουθετοῦντες ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς ὑπομιμνήσκοντες· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ ἔσμεν σκάμματι (σκάμμα=τόπος τοῦ γυμναστηρίου ἐσκαμμένος καὶ ἐστρωμένος μὲ ἄμμον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γυμνάζονται εἰς τὸ ἄλμα) καὶ ὁ αὐτὸς ἡμῖν ἀγὼν ἐπίκειται».

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

βωμένη μας χώρα φοβερή τρομοκρατία. Κι' όμως δεν έκίότεψεν ό άγνωστος χαραάκης ούτε κι' έδειλίασε. Γιατί φαίνεται πώς τó θεωρούσε χρέος του ιερό, νά διαιωνίση στίς μελλούμενες γενεές τó μαρτύριο τού Μιχάλη Πακνανά. Κι' αυτό τόν έκανε νά καταφρονά τόν κίνδυνο και νά χαράξη, με τρεμουλιασμένα χέρια, τήν έπιγραφήν αυτήν.

*

Ποιός ήτανε όμως ό Μιχάλης αυτός Πακνανάς, πού άποκεφαλίσθηκε από τούς Τούρκους στίς 9 'Ιουλίου τού 1771; Και γιατί; Και ποιός νάτανε άραγες ό λόγος πού ό άποκεφαλισμός του εκείνος ελογιάσθηκε σαν κάποιον ξεχωριστό γεγονός, πού έπρεπε, με κάθε τρόπο, νά περισωθή ή μνήμη του επάνω στον πέτρινο χρονογράφον τού 'Ολυμπίου; Καθώς ξέρομε οί άποκεφαλισμοί και οί φόνοι τών ραγιαδων από τούς Τούρκους ήτανε τότε κάτι τó πολυσυνηθισμένο, και για νάχουνε οί δυστυχισμένοι τó δικαίωμα νά ζούνε και νά σηκώνουνε τó κεφάλι τους επάνω στους νόμους των, έπρεπε νά πληρώνουνε χαράτσι και τόν περιβόητο κεφαλικό φόρο. Θα είπη λοιπόν πώς ό άποκεφαλισμός εκείνος τού Μιχάλη Πακνανά θάχε κάμει τότες έντύπωση βαθειά και θάχε κάποιαν ξεχωριστήν έντελώς σημασία, πού θάπρεπε νά μη λησμονηθή από τήν ιστορία.

•

Ποιά λοιπόν ήτανε αυτή; Και ποιός ήτανε ό Μιχάλης αυτός Πακνανάς, πού μάς τόν διαιωνίζει ό πέτρινος χρονογράφος;

Καθώς αναφέρουνε κάποια χρονικά, ήτανε ένας νέος στην ήλικία και φτωχός περιβολάρης, πού έδούλευε σέ κάποιο ύποστατικό κοντά στον άγιο 'Ιωάννη τόν Ρέντη. Και ήτανε δουλευτάρης και τίμιος και πρόθυμος πάντα του νά κάνη τó καθετί πού τού ήτανε βολετό. Και γι' αυτό τόν άγαπούσανε όλοι. Μισερή δουλειά δέν έβγαине ποτέ από τó χέρι του. Και ήτανε άκόμη και θεοφοβούμενος, με γνώμη καλή και με παιδιάστικην ψυχή, πού είναι πάντα στη ζωή μας αυτήν ή καθαρώτερη πηγή ώραιων έργων. Γι' αυτό και είπεν ό Χριστός πώς «άν δέν γενήη σαν τά παιδιά, ποτέ σας δέν θα μπορέσετε νά μπήτε στη Βασιλεία τών ουρανών». Αυτούς τούς ανθρώπους, με τήν άθώα και παιδιάστικη ψυχή, στους σημερινούς καιρούς τούς λένε «πρωτειούς». Και τούς άναμπαίζουνε, γιατί δέν έχουνε τάχα έξυπνάδα και πρακτικό νοϋ και δέν κυττάζουνε τó συμφέρον τους. Παρά θυσιάζουνε τήν καλοπέρασή τους και τά χειροπιαστά άγαθά τού κόσμου μας αυτού, κυνηγώντας τούς άνάερους ίσκιους τής μέλλουσας ζωής...

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

6. ΠΟΘΟΣ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ

«*Εξήτει ιδεῖν τὸν Ἰησοῦν...*»
(Λουκ. ιθ', 3).

Στὴν Ἱστορία τῆς θρησκευτικῆς ψυχολογίας παρουσιάζονται ὀρισμένα φαινόμενα ποὺ μὲ δυσκολία μπορεῖ νὰ τὰ πιστέψῃ κα-
νεῖς ἢ καὶ νὰ τὰ ἐξηγήσῃ ἂν ὁ ἴδιος δὲν ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθεια
ἢ δὲν μετατεθῇ στοὺς πρωταγωνιστάς. Καὶ δεδομένου ὅτι τὸ Εὐαγ-
γέλιον εἶναι ἱστορικὸ κείμενο μὲ πραγματικὰ πρόσωπα, γεγονότα
καὶ καταστάσεις, δὲν ἀπομένει παρὰ ὁ ἴδιος, χωρὶς προκατάληψιν,
ἄνθρωπος, νὰ μετατεθῇ στὴν ψυχολογικὴ κατάστασι τῶν ἀμαρ-
τωλῶν ποὺ ἐπιδίωκαν τὴν ἐπαφὴν τοὺς μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἢ μὲ
τὴν πρώτη ἐπαφὴν καταλαμβάνοντο ἀπὸ δέος καὶ ἔνοιωθαν τὴν
ἀνάγκη τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἀποφορτίσεως τῆς ἀμαρτωλῆς
τῶν συνειδήσεως, ἢ, τὸ ὀλιγώτερο, ὅπως ξεύρουμε, ἠσθάνοντο,
πρὸ τῆς νέας ζωῆς τοῦ Εὐαγγελίου, μεγάλα κενά, φοβερὰ ἀτέ-
λειες καὶ ὡς ἐκ τούτου μεγάλες ἀνησυχίες γιὰ τὸ μέλλον τοὺς. Ἐκ-
τός τῶν σατανοπλήκτων κακῶν καὶ τῶν θηρῶν ἀμαρτωλῶν ποὺ
ἐννοοῦσαν νὰ κρατοῦν τὸ βλακῶδες ἀξίωμα τῶν πονηρῶν («καὶ ἦ
πίττα ἀκέρηα καὶ ὁ σκύλος χορτᾶτος»), οἱ ἄλλοι, καὶ ἦσαν πολλοὶ
μέσα στὸ τόσο πληθὺς ποὺ παρακολουθοῦσαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ
θαύματα τοῦ Κυρίου, δὲν ἔμεναν ἀσυγκίνητοι καὶ ἀδιάφοροι
μπροστὰ στὴ νέα πραγματικότητα ποὺ τὴν ἐφώτιζε τὸ ἄπλετο
φῶς τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἡ νέα πραγματικότης ἦταν ὅτι ὁ ἄν-
θρωπος, σὰν προικισμένος μὲ λογικὴ, συνείδησι, ἐλεύθερη ἀτο-
μικὴ βούλησι καὶ πλασμένος γιὰ μιὰ ἀγία, ἀνωτέρα ζωὴ, δὲν
μπορεῖ ν' ἀδικῇ τὸν ἑαυτό του οὔτε καὶ τοὺς ἄλλους, δὲν μπορεῖ νὰ
προσβάλλῃ καὶ τὸ Θεὸ πατέρα του μὲ πράξεις ποὺ καὶ τὸν ἴδιο
ἀτιμάζουσι ὡς προσωπικότητα, ἢ δημιουργοῦν οἰκογενειακὰ καὶ
κοινωνικὰ ἀνωμαλίας, ὅποια μὸρφωσιν, ιδιότητα, ἢ ἐπάγγελμα
ἔχῃ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἡ νέα πραγματικότης ἀφαιροῦσεν—ὅπως
καὶ ἀφαιρεῖ—τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον νὰ θεωρῇ τὸ σῶμα
του ἢ τὴν ψυχὴν του ἀντικείμενα ταπεινῆς ἡδονῆς, ἢ ὄργανα ποὺ
μποροῦν νὰ βλάπτουν τὸν πλησίον, νὰ προσβάλλουν τὸ Θεόν. Τὸ
σῶμα πρέπει νὰ κρατηθῇ σ' ἀγιασμόν, μὲ τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν,
ἢ ψυχὴ νὰ ἀσκήτῃ πρὸς ἀπελευθέρωσίν της ἀπὸ τὰ πνευματικὰ
—ἡθικὰ ριζώματα, νὰ μὲν ἀνάλαφρη, φωτεινὴ, ἀγγελικὴ. Χρησι-
μοποιῶντας ὁ ἄνθρωπος ὅλα τὰ μέσα ποὺ εἶναι στὴ διάθεσίν του

πρέπει ν' αποβλέπη κυρίως στην προπρωτική ολοκλήρωσι σύμφωνα με τὸ πρότυπο τῆς λατρείας του: Τὸ Χριστό. Ἡ θρησκεία δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ προπέτασμα καπνοῦ, ταπεινῶν σκέψεων, ὑπολογισμῶν, πράξεων. Ἡ μεγαλειτέρα διαφθορὰ συνειδήσεων καὶ ἡ περισσότερο ἐκτεταμένη ζημιὰ γίνεται ὅταν θρησκοὶ ἄνθρωποι, ἐν ἐνόματι τῆς θρησκευτικότητός των πέφτουν σὲ ἀντινομίες, ὅπως ἐγένετο στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ μεταξύ τῶν Γραμματέων, Φαρισαίων καὶ Ἀρχιερέων τοῦ Νόμου. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐξοφλήσῃ κανεὶς τὸ ἠθικὸ του χρέος μετὰ τὴν ψευδολατρεία τοῦ Θεοῦ ἢ τὴν ψευτοκαλωσύνης του. Λατρεία Θεοῦ σημαίνει διεΐσδυσι τοῦ Πνεύματός του στὰ ὅλα κύτταρα τοῦ ψυχοσωματικοῦ μας ὄργανισμοῦ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ὁ ἄνθρωπός μας νὰ ἔχῃ δεχθῆ πλήρη μετάγγισιν οὐρανοῦ αἵματος ποῦ ἀλλάζει σκέψεις, αἰσθήματα, βουλὰς, σύμφωνα μετὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μέσα στὴν Κοινωνία τῶν ἀνθρώπων δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτραπῆ ἡ ὑπαρξὶς ἀκαθάρτων στοιχείων ποῦ βλάπτουν, ἐνοχοῦν, προκαλοῦν δυσαρμονίαν καὶ φυγαδεύουν τὴ γαλήνη, τὴν εὐτυχία. Γιὰ νὰ συντηρηθῆς ὡς ζωντανὸς ὄργανισμὸς θὰ δουλέψῃς, θὰ κοπιήσῃς, θὰ ιδρώσῃς, χωρὶς καὶ νὰ θίξῃς τὰ δικαιώματα τοῦ πλησίον σου. Γιὰ νὰ ἀρέσῃς στὸ Θεὸ ὀφείλεις νὰ ἀναλάβῃς πλήρως τὰς προσωπικὰς σου εὐθύνας, νὰρχίσης ἀπὸ τὸν ἴδιον σου τὸν ἑαυτὸ μιὰ εὐσυνειδητὴ, συστηματικὴ, μεθοδικὴ καλλιέργεια τοῦ ψυχικοῦ σου κήπου, σύμφωνα μετὰ τὴν εὐαγγελίαν τοῦ Εὐαγγελίου, χωρὶς καμμιά παράλειψιν ἢ παρέκκλισιν ἀπὸ τὴν — ἅς ποῦμε— συνταγὴν αὐτῆ. Ἀπὸ τὴν τελείαν πειθαρχίαν στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποῦ ἐκφράζεται σὲ τὴν εὐαγγελικὴν γραμμὴν ἐξαρτᾶται ἡ δικὴ μας ἀγνότης καὶ σωτηρία καθὼς καὶ τοῦ διπλανοῦ μας ἢ γαλήνη καὶ ἡ εὐτυχία. Οὔτε καὶ μᾶς συμφέρει νὰ κάνουμε τὸ μουρλό, πὼς δῆθεν δὲν καταλαβαίνουμε τὰ μέσα καὶ τὸν τρόπο τοῦ ἁγιασμοῦ μας, ἢ δὲν μποροῦμε νὰ μετατεθοῦμε στοῦ ἄλλου τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν ὅταν τὸν ζημιώσωμε ἢ ἠθικὰ ἢ ὑλικὰ. Αὐτὲς οἱ προφάσεις, οἱ ἀμαρτωλὲς αὐτὲς προφάσεις, τῶν ὁποίων ἔχουμε, ὅπως δὴποτε καὶ ἀδιάψευστα, συνείδησι, μπροστὰ στὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθειαν δὲν εἶχαν, οὔτε καὶ σήμερον ἔχουν ἀντοχή, ἐκτὸς κι' ἂν ὑποκρίνεται κανεὶς ἐπιστημονικὰ ἢ εἶναι ἡλίθιος ἐκ γενετῆς.

Ἐσημειώσαμε αὐτὰ γιὰ νὰ ἐρμηνευθῆ τὸ συγκινητικὸ φαινόμενον τῆς δυνατῆς καὶ βαθεῖας ἐπιδράσεως τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν στὴν ψυχὴ πολλῶν, βαρεῖα μάλιστα ἀμαρτωλῶν, οἱ ὅποιοι χρόνια ὀλοκλήρα ἔμεναν μετὰ τὴν ψευδῆ ἀντίληψιν πὼς μποροῦσαν νὰ τηροῦν μηχανικὰ ὀρισμένους θρησκευτικοὺς τύπους καὶ νὰ κάνουν ὀρισμένους ψευτοκαλωσύνας, μετὰ τὴν παράπλευρον συμφεροντολόγον ἀνομίαν τους ποῦ ἐξώργιζε κάθε τίμιον χαρακτῆρα καὶ

ήνάγκασε τὸν Ἰησοῦν νὰ μαστιγώσῃ δημοσίᾳ αὐτὴν τὴν κακοήθεια τῶν Ἀρχόντων τῆς Ἑβραϊκῆς Συναγωγῆς. "Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι νεκρωμένοι, παρὰ τὴν ἁμαρτωλότητά τους, στὴ συνείδησι. Κρατοῦν μιὰ ἠθικὴ εὐαισθησία, διατηροῦν τὴ θρησκευοῦσα λογικὴ κρίσι. Καὶ ὅταν προβάλλεται τὸ τέλειον σύστημα τῆς ἀγωγῆς, σὰν προσωπικὸς ἔλεγχος καὶ σὰν φωτεινὴ μελλοντικὴ τῶν πορεία στὴ ζωὴ, ἀμέσως τινάσσονται, ζωηρεύουν τὴν ἔκφρασι τῶν ματιῶν τους, προβάλλουν ἐρωτήματα στὸν παλῆον ἑαυτὸ τους, κάμνουν συγκρίσεις παρελθόντος καὶ δραματιζομένου, ποῦ διαγράφεται μπροστά τους, μέλλοντος, πλησιάζουν τὴν πηγὴ ὅλων τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, ποῦ εἶναι ὁ Χριστός. Ἔτσι τελῶναι, ἁμαρτωλοὶ ποικίλων κατηγοριῶν, σακατεμένες ἀπὸ τὰ πάθη τους ψυχὲς ἐνοιώσαν νὰ φουντώνῃ μέσα τους ὁ ἅγιος πόθος τῆς ἀλλαγῆς ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ τῆς ἠθικῆς των ὀλοκληρώσεως, κοντὰ στὸ Χριστό, ποῦ γιὰ πρώτη φορὰ παρουσίασε σύστημα θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς μὲ συνέπεια καὶ συνέχεια σ' ἓνα παρδαλὸ κόσμον ποῦ δὲν ἤξευρε τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας του καὶ τὴν ζητοῦσε στὴ δουλεία τῶν παθῶν του καὶ στὴν ἀδικία εἰς βάρος τῶν ἀδελφῶν του.

"Ἐνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς αὐτοὺς ποῦ ποθοῦσαν ἀποφορτισμὸ τῆς συνειδήσεως καὶ ἀλλαγὴ σύμφωνα μὲ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰησοῦ ἦταν καὶ ὁ Ζακχαῖος. Ἄνθρωπος μορφωμένος, ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Κράτους, ἀρχιτελώνης μὲ μιὰ ἀνεξέλεγκτη ἐλευθερία νὰ πλουτίζῃ μὲ ἀδικίες καὶ καταδυναστεύσεις εἰς βάρος τῶν φορολογουμένων πολιτῶν, πτωχῶν ἢ πλουσιῶν, δὲν ἀνθεξε στὶς φωτεινὲς βολὲς τῆς ἀληθείας. Εἶπαμε: ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος μὲ συνείδησι, μ' ἓναν ἄλλον ἄνθρωπον μέσα του ἀγνόν, ἀδιάφθορον, ἅγιον, φρουρὸ τῆς ψυχῆς του, σταλμένον ἐπίτηδες ἀπὸ τὸ Θεό. Κι' ὅταν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀποκτήσῃ καὶ πάλιν τὰ δικαιώματά του, ξεσηκώνεται, ὀρθώνει τὸ ἀνάστημά του, παίρνει φωνὴν δυνατὴ καὶ ἐλέγχει, συμβουλεύει, ὠθεῖ μὲ δύναμι στὸ ἀγαθὸ ὅπως τὸ προβάλλει ἢ εὐαγγελικὴ ἀλήθεια καὶ ὄχι ὅπως φαίνεται στὸ φακὸ τῶν ματιῶν ἐνὸς ἀρρώστου. Καὶ στὶς ἡμέρας τοῦ Ζακχαίου τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν ἦταν ὁ Χριστός. Ἡ προσωπικὴ του πεῖρα, οἱ διασταυρωμένες ἀπ' ὅλες τίς μεριὰς πληροφορίες, ἡ ζεστὴ κοινὴ γνώμη, αὐτὸς ὁ σεισμὸς στὶς συνειδήσεις τῶν μεγάλων ἐνόχων ποῦ ἐπαιρναν ἀρνητικὴ στάσι κατὰ τοῦ Κυρίου, γιὰτὶ ἔχαναν ὕλικὲς ἀπολαυὰς καὶ ψευτικὰς δόξας, μιὰ μυστικὴ ἤλεκτρικὴ κένωσις στὰ βάθη του, τὸν ἔσπρωχνε ἀκατανίκητα νὰ ἔλθῃ σὲ προσωπικὴ συνάντησι μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι δὲ συντριπτικὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀπὸ πολλὰς πλευρὰς καὶ παραπολύ διδακτικὸ καὶ παρήγορον. Εἶναι συντριπτικὸ, γιὰτὶ εἶναι ἱστορικὸ

και αναμφισβήτητον. Είναι διδακτικό, γιατί ένας μορφωμένος άνθρωπος μέσα σε μια κοινωνία μορφωμένων που εχλεύαζε στην πράξι τας ήθικας αξίας, επίζητεῖ να ύψωθῆ ήθικά. "Όταν μάλιστα σκεφθῆ κανείς πώς ήταν και πλούσιος, ασφαλῶς χαμηλώνει τὸν ἐγωϊσμό του και μπαίνει σε μιὰ περίσκεψι πρὸ τοῦ φαινομένου αὐτοῦ. Είναι ὅμως και παρήγορο, γιατί ποτὲ δὲν μπορεῖ κανείς να προδικάσῃ τὸ τέρμα τοῦ ἀνθρώπου πρὸ τοῦ θανάτου εἴτε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι βαρεῖα ἁμαρτωλός, εἴτε εἶναι ἅγιος. Ἀσκηταὶ ἔπεσαν και ἁμαρτωλοὶ ἁγίασαν.

Αὐτὸς ὁ ἰσχυρότατος πόθος ξεσκεπάζεται με μιὰ φράσι τοῦ Εὐαγγελίου: «Ἐζήτησε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν!» Περίεργον! Πῶς τὸ σκότος ζητεῖ τὸ φῶς; Πῶς ἡ ἁμαρτία νοσταλγεῖ τὴν ἀρετῆ; Πῶς ὁ ὑλικὸς πλοῦτος ζητεῖ να τοῦ στηθῆ ἡ ἀγχόνῃ; Πῶς τὸ ἀπάτητο βουρὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ χαμηλώνει και γίνεται κάμπος να πατιέται ἀπ' ὅλους. Γιατί, ὅπως εἶπαμε, δὲν ήταν κοινὸς ἀνθρωπάκος, ἄσχημος, ἀφανής, περιφρονημένος, ἓνας μεροδουλιάρης φτωχὸς πού, τέλος πάντων, ζητοῦσε να σώσῃ τὴν ψυχὴ του ἀφοῦ δὲν μποροῦσε να καλοθρέψῃ ἐδῶ τὸ σαρκίον του, ὅπως μπορεῖ να ὑποθέσῃ κανείς. Τὸ Εὐαγγέλιο σημειώνει: «Και αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, και οὗτος ἦν πλούσιος». Ἄλλ' ὁ Χριστὸς ἓνα ἀξίωμα ἀνεγνώριζε: «Ὁ θέλων πρῶτος εἶναι ἔστω πάντων διάκονος». (Ματθ. θ', 35). Ἐδίδασκε πῶς τὸ μεγαλείτερο ἀξίωμα μπορεῖ να τὸ ἔχῃ ἓνας φτωχὸς και ταπεινὸς φαρᾶς πού εἶναι θρησκευτικὸς και ἀγνός. Γιατί τὰ μὲν κοσμικὰ ἀξιώματα εἶναι συμβατικὰ και εὐκόλα ἀποκτῶνται ὅπως και εὐκόλα ξηλώνονται, τὰ δὲ ήθικὰ ἀξιώματα εἶναι τῆς προσωπικῆς αξίας ἀναφαίρετα ἀποκτήματα και κτήματα αἰώνια. Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορά. Λοιπόν; Τί ζητοῦσε κοντὰ στοῦ Χριστοῦ ὁ Ζακχαῖος, ἀφοῦ και πλούσιος ήταν και ἀξιοματοῦχος; Εἶπαμε και πάλιν: Τὴν πληρότητά του. Ἡ ψυχὴ εἶναι οὐράνιος χρυσός. "Όταν αὐτὸς ὁ χρυσὸς εἶναι πεταμένος στοῦ βοῦρκο πού ὀζει, τότε πρέπει νάνευρεθῆ ὁ ὑπεύθυνος. Και ἀνευρέθη στὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτό. Και ἠθέλησε ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴ λασπιά τῶν ἀδικιῶν πού τὸν πλούτισαν ὑλικά και τὸν ὕψωσαν κοινωνικά, ὅμως τὸν ἔκαμαν φτωχὸ ἀπὸ ἀρετᾶς και τὸν ἔταπεινωσαν στα μάτια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ φτώχεια και αὐτὴ ἡ ταπεινωσις εἶναι για κάθε λεπτὸ χαρακτήρα μεγάλο κακὸ πού δὲν θεραπεύεται οὔτε με τίς κολακειῆς τῶν ὑποτακτικῶν μας οὔτε με τίς ἡδονικὲς προσφορὲς τοῦ πλοῦτου, ὅταν μάλιστα εἶναι κλεμμένος. Κυρίως ὅταν εἶναι κλεμμένος... Γιατί ἐὰν κανείς ἀποκτήσῃ πλοῦτο με τὸν ἰδρωτά του, πράγμα σπάνιον, νοιώθει τὸ σπίτι του, τὰ ἐπιπλά του, τὴν αὐλή του, τὰ ὑπάρχοντά του να τοῦ μιλοῦν σε φιλικὴ γλῶσσα και να τὸν ἀναπαύουν. "Όταν ὅμως

ὁ πλοῦτος αὐτὸς ἔχη ἀποκτηθῆ με ἀδικίες, τότε καὶ τὸ σπίτι γίνεται στοιχειωμένο, καὶ τὰ ἐπιπλα σκορπιοὶ με θανατηφόρο δηλητήριο, καὶ τὰ πάντα παίρνουν ἀγριεμένη ζωντάνια. Ἀδύνατον νὰ τοῦ δώσουν γαλήνη. Καὶ κάτι τέτοιο ἠσθάνετο ὁ Ζακχαῖος πού φλογερά ἐποθοῦσε νὰ ἰδῆ τὸν Ἰησοῦν. Τέτοιοι πόθοι ἄλλαξαν καὶ ἀγίασαν τὶς καρδιές τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων, γιατί, σὰν μυστική, γνησία προσευχή, τοὺς ὠδήγησαν στὸ λυτρωμὸ ἀπ' τὰ ξένα καὶ ἀσύμφορα στοιχεῖα, καὶ στὴ δικαίωσι. Πόσον ἰσχυρὸς ἦταν ὁ ἅγιος πόθος τοῦ ἀρχιτελώνου καταφαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπροδραμῶν ἐμπροσθεν — πολὺς ὁ κόσμος καὶ αὐτὸς βραχύσωμος — ἀνέβη εἰς συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἐκείνης ἡμέλλε διέρχεσθαι». Κωμικὸ καὶ γελοῖο καὶ ἀναξιοπρεπὲς κοινωνικῶς γιὰ τὸν ἀρχιτελώνη νὰ σκαλώνῃ στὸ δένδρο ὅπως οἱ γαυριάδες τῆς γειτονιάς. Μπορεῖτε ὅμως νὰ μπῆτε στὸ καμίνι τῆς καρδιάς του; Μπορεῖτε νὰ ἀναμιχθῆτε καὶ νὰ γίνετε χρυσόσκονη τῶν σκέψεων του τὴν στιγμὴν ἐκείνη; Μπορεῖτε νὰ μετατεθῆτε στὴν ψυχολογικὴ του κατάστασι; "Ἄν ὄχι, πραγματικὰ κωμικὸ καὶ γελοιοδέστατο γιὰ ἕναν ἀξιώματοῦχο τῆς Πολιτείας φαινόμενο. Ἄλλ' ὅπως ὅλος ὁ κόσμος εἶχε συνεπαρθῆ ἀπὸ τὴ γοητεία τοῦ Κυρίου, εἶχε θαμπωθῆ ἀπὸ τὴ θεϊκὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ ἀκτινοβολία καὶ εἶχε ἠλεκτρισθῆ ἀπὸ τὶς ἄσειστες ἐκείνες οὐράνιες ἀλήθειες πού εἶναι ἡ γνησία καὶ ταιριαστὴ τροφή τῆς υἰγιοῦς ψυχῆς, ἔτσι καὶ ὁ Ζακχαῖος. Τὸ κοινωνικῶς ἀπρεπο δὲν ἦταν καὶ ἠθικῶς ἐπιλήψιμο. Ἄν συνέβαινε τὸ δεύτερον ἀσφαλῶς ἔπρεπε νὰ ἐπικριθῆ, θεωρούμενος ἅμα ἀναξιοπρεπὲς καὶ γελοῖος, γιατί τὸ ἠθικῶς ἐπιλήψιμον εἶναι πάντοτε καὶ κοινωνικῶς ἀπρεπές. Ἐπειτα τὸν Ζακχαῖον ἐνδιέφερε τὸ προσωπικὸ ζήτημα τοῦ ἀποφορτισμοῦ τῆς συνειδήσεώς του. Γι' αὐτὸ τὸ θέμα τῆς ἀτομικῆς του συνειδήσεως ἡ κοινωνία ἦταν ἀναρμονία, ἀνεύθυνος νὰ κάμῃ δίκη καὶ νὰ ἐκφέρῃ κρίσιν. Γι' αὐτὸ καὶ «ἐζήτησε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν». Πάντοτε ὁ ἅγιος καὶ ἀγνὸς πόθος εἶναι δυνατὴ, ἐπαναλαμβάνουμε, καὶ θερμὴ προσευχή. Τὸ αἵτημα μιᾶς τέτοιας προσευχῆς, πού ἀφορᾷ μάλιστα τὸ σωσμὸ μας, ἐκπληροῦται, βρίσκει τὴ δικαίωσί του κοντὰ στὸ Θεὸ πού «θέλει πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α'. Τιμ. β', 4.).

«Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γάρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι». Ἄλλ' ὁ Χριστὸς εἶπε: «Τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω» (Ἰωάν. στ', 37). Πολὺ περισσότερο τὸν Ζακχαῖο πού καὶ ἀξιώματοῦχος ἦταν καὶ οἰκογενειάρχης. Ἐνας μετανοιωμένος μορφωμένος ἄνθρωπος, με ἀξίωμα μέσα στὴν Κοινωνία, μπορεῖ νὰ ἐπιδράσῃ εὐεργετικὰ ὄχι μονάχα στὸ στενὸ ἀλλὰ καὶ στὸν εὐρύτερο κύκλο. Εἶναι ψυχολογικὸ τὸ θέμα γιὰ ἕναν

ἀπλὸ καὶ ἀμόρφωτο λαὸ πού παρακολουθεῖ τὴ ζωὴ τῶν Ἀρχόντων ἢ τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων πού προϋποτίθεται πὼς κάτι περισσότερο γνωρίζουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τοὺς θεωρεῖ ἡγέτας του, δασκάλους του, ὀδηγητικὰ στελέχη, ἀν ὄχι ἐξ ἐπαγγέλματος, πάντως ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των. Ἀλλὰ καὶ ἓνας οἰκογενειάρχης ἀλλάζοντας πορεία στὴ ζωὴ του, τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, διαγωγῆ, ἀσφαλῶς ἐπιδρᾷ στὴ γυναῖκά του, στὰ παιδιὰ του, στὸ στενὸ κύκλο του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς δὲν τοῦ εἶπε: «Κατάλαβα, Ζαχαῖε. Εἶσαι μετανοιωμένος. Σὲ συγχωρῶ. Πήγαινε στὸ καλὸ καὶ μηκέτι ἀμάρτανε». Τοῦ εἶπε: «σπεύσας κατάβηθι· σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι». Ὁ πλοῦτος πού εἶχε συσσωρευθῆ στὸ σπίτι τοῦ Ζαχαίου ἀπὸ ἀδικίαις μιλοῦσε ἀσφαλῶς μὲ τὴ δική του γλῶσσα καὶ στὰ παιδιὰ του τὰ ὁποῖα θὰ ἔπαιρναν τὴν ἴδια γραμμὴ· καὶ τὸ κακὸ θὰ ἦταν πολλαπλοῦν: «Ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι». Ὁπου ὁ Χριστὸς, δὲν ἔχει θέσιν ὁ μαμμωνᾶς. Ὁπου ὁ Χριστὸς, ἐκεῖ ἡ δικαιοσύνη. Ὁπου ὁ Χριστὸς, ἐκεῖ τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας. Δὲν μπορεῖ ὁ μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας νὰ κομπάζῃ ὅτι τρέφει καὶ συντηρεῖ τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν μπορεῖ ἓνας πλοῦσιος πού ἐθησαύρισε μὲ κάθε εἶδους κλεψιά καὶ ἀτιμία νὰ αἰσθάνεται ἀσφαλῆς. Εἶναι ψεύτικη ἢ γαλήνη, τὰ χαμόγελα, ἢ εὐτυχία τῶν ἀδικῶν πλουσίων. Εἶναι σπασμοὶ μιᾶς δραματικῆς ζωῆς τῆς ἴδιας των συνειδήσεως πού, ἀν δὲν ἐπωρῶθη, πάντα θὰ ἐλέγχῃ ἐντόνα τὸν ἄδικο· δὲν θὰ ἡσυχάσῃ ἐὰν αὐτὸ τὸ ἠθικὸ πρόβλημα τῶν ἀντιθέσεων δὲν τακτοποιηθῆ. Καὶ δὲν θὰ τακτοποιηθῆ ποτέ, ἐὰν Χριστὸς δὲν κατοικήσῃ στὸ σπίτι μας, στὴν καρδιά μας. «Ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι». Νοιώθω σὰν εἶδος ἀνάγκης νὰ μείνω στὸ σπίτι σου!... Νικαεὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἄλλοτε ἢ θέλησις τῆς πίστεως, ἄλλοτε ὁ βαθὺς πόθος της. Καὶ ὅπως ἡ μέλισσα τραβιέται ἀπὸ τὸ εὖοσμο καὶ εὐχυμο λουλούδι, ἔτσι καὶ ἡ χάρις ἐπάνω στὸν ἀτελεῖ ἄνθρωπο. Ἐπειτα, ἡ σπουδὴ πού ἐξετυλίχθησαν τὰ σωτήρια αὐτὰ γεγονότα, δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶχε σχέση καὶ μὲ τὴν ρευστότητα τοῦ κάθε ἀνθρώπου πού τὴν ἐκμεταλλεύεται ὁ πειρασμὸς μὲ ὄργανο τὰ λόγια τοῦ κόσμου, τὰ ἄμεσα συμφέροντα, μιὰ πολυχρόνιο συνήθεια καὶ τόσους ἄλλους παράγοντας πού δημιουργοῦν ἀντίθετο ψυχολογικὸ κλίμα ἀπὸ τὸ κλίμα τοῦ ἴδιου μας κόσμου πού ἐδέχθη τίς γλυκὲς ἀκτῖνες τοῦ θείου φωτὸς καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν Χριστό. Μιὰ ἀναβολὴ πνευματικῆς τακτοποιήσεώς μας ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλησίον μας, μπορεῖ νὰ ἔχη καταστρεκτικὰς συνεπειὰς. Εἶναι συνετὸς ὅποιος ἀναβάλλει ν' ἀνταποδώσῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλ' εἶναι ἄφρων ἐκεῖνος πού ἀναβάλλει νὰ τακτοποιήσῃ ζητήματα συνειδήσεως, γιατί παρατείνει μιὰ ἐκκρεμότητα στὸ διάστημα τῆς

ὁποίας μπορεῖ νὰ μεσολαβήσῃ ὁ θάνατος. Τὸ «σπεύσας κατάβηθι» τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸ «ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι», μποροῦν πολλὰ νὰ μᾶς εἰποῦν στ' αὐτί...

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ πράγματα ἐξελίσσονται ραγδαίως καὶ μετὴν ἠθικῆς θεμελιώσι τους. Ὁ Ζακχαῖος «ὑπεδέξατο τὸν Ἰησοῦν χαίρων». Ὡραία εἰκόνα στὰ μάτια μας. Αὐτὸς ὁ λύκος, αὐτὸ τὸ ἀρπακτικὸ γεράκι, αὐτὸς ὁ εὐγενὴς λήσταρχος ποῦ ἐπλούτιζε μετὶ τῆς ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς, γίνεται ἀγαθὸ ἀρνί, περιστέρι, ἅγιος μπρὸς στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὶν ἀκόμη ἀκούσῃ τὰ περιλάλητα λόγια ποῦ τοῦ ξοφλοῦν τὸ βαρὺ ἠθικὸ του χρέος. Πόσο πηγαία, εἰλικρινὴς καὶ βαθειὰ ἦταν ἡ μετάνοια τοῦ ἀρχιτελώνου, φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀνυπόκριτη καὶ ἐκδηλη χαρὰ ποῦ ἡσθάνετο βλέποντας τὸ Χριστὸ νὰ ὀδεύῃ μαζί του στὸ σπίτι του. Οἱ σκληροὶ καὶ ἀμετανόητοι ἀμαρτωλοὶ τὸν ἀποφεύγουν. Οἱ καλόγνωμοὶ καὶ ταπεινοὶ μετανοιωμένοι τὸν πλησιάζουν. Οἱ πρῶτοι τὸν φοβοῦνται, τὸν τρέμουν. Οἱ δεῦτεροι τὸν ἀγαποῦν καὶ μετὴν ἀγάπῃ τους αὐτὴ διώχνουν τὸ φόβον τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς ντροπῆς καὶ σώζονται: «Σταθεὶς δὲ ὁ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν». Τὸ πρῶτον εἶναι ἐφαρμογὴ τῆς χριστιανικῆς εὐποιίας ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ τιμίου προσωπικοῦ μέρους. Τὸ δεύτερον ἐφαρμογὴ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου ποῦ ὥριζε τὰς κυρώσεις εἰς βᾶρος τῶν κλεπτῶν. Ἔτσι ἡ μετάνοια σὰν ἔμπρακτος καὶ ὄχι σὰν θεωρία, ἔλαβε τὴν δικαίωσίν της ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ: «Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο» εἶπεν ὁ Χριστός. Αὐτὸς καὶ ὀλόκληρο τὸ σπιτικὸν του εὗρισκετο σὲ ἀφορισμό. Δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι εὐλογημένα τὰγαθὰ ἐνὸς σπιτιοῦ ὅταν αὐτὰ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὰ σπιτία καὶ τὰ στομάχια τῶν ἄλλων. Κι' αὐτὸ τὸ καταλαβαίνει ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει τὴν παχυδερμίαν τοῦ ἀπίστου καὶ τοῦ ὑλιστοῦ, ἀλλὰ τὴν ἠθικὴν λεπτότητα τοῦ γνησίου χριστιανοῦ ποῦ ὄχι μονάχα δὲν ἀδικεῖ τὸν πλησίον του, ἀλλὰ καὶ θυσιάζεται γι' αὐτόν. Ὁ Ζακχαῖος μπορεῖ νὰ διδάξῃ καὶ πολλοὺς συγχρόνους ποῦ διατηροῦν τὸ τιμημένο ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, ἐνῶ παράπλευρα κρατοῦν σφιχταγκαλιασμένο τὸν κλεμμένο μαμμωνᾶ γιὰ νὰ ἐξοργίσουν τοὺς ἀδικημένους. Γιὰ νὰ ἐξιλεωθοῦν ὀφείλουν νὰ μιμηθοῦν τὸν Ζακχαῖον: Νὰ δώσουν τὸ τετραπλοῦν τῶν κλοπιμαίων σὰν αὐτοτιμωρία καὶ τὰ ἡμίση ἀπ' ὅσα τιμίως ἀπέκτησαν στοὺς φτωχοὺς, ἂν θέλουν νὰ ἐπισκεφθῇ ὁ Χριστὸς τὸ σπίτι τους καὶ νὰκούσουν «σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο». Ἀλλιῶς ὁ παράδεισος δὲν ἀγοράζεται...

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκλήρξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΙΗΣΟΥΣ] ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΕΤΟΠΟΙ

Α'. ΑΓΙΑ ΒΗΘΛΕΕΜ

[1. Ὁ περίλαμπρος Ναός.

Ἀνατολικά τῆς κόμης Βηθλεέμ εὐρίσκεται τὸ ἱερὸ Προσκύνημα τῆς Χριστιανώσωνης, τὸ ὁποῖο ἔχει φιλόστοργα φροντίσει καὶ μὲ ἰδανικὴ ἀνταπάρνησι φρουρεῖ ὁ Ἱερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀρτέμιος.

Καὶ πρῶτα—πρῶτα ἀντικρύζει κανεὶς τὴν μεγαλόπρεπη Βασιλική, τὴν ὁποία ἔκτισε σὲ σχῆμα Σταυροῦ, τὸ 327, ἡ ἁγία Ἑλένη—καὶ ὕστερα ἀπ' τὴν καταστροφὴ τῆς—τὴν ἀντικατέστησε ἀκριβῶς ὁ Μ. Ἰουστινιανὸς (527-565).

Ἀπ' τὴν λιθόστρωτη πλατεῖα ὀδηγεῖται ὁ προσκυνητὴς στὸν Πρόναο ἀπὸ μιὰ μικρὴ θύρα ἀπὸ δυσμᾶς. Ἄλλοτε εἶχε τρεῖς τεράστιες. Σήμερα ὑπάρχει μόνον αὐτὴ ἡ μικρὴ γιὰ λόγους προφυλακῆς τοῦ ἱεροῦ χώρου, στὸν ὁποῖο οἱ ἄπιστοι ἐπιδρομεῖς ἐβαζάν τὰ κτήνη τους γιὰ νὰ τὸν βεβηλώσουν.

Ὁ Πρόναος εἶναι κατασκότεινος. Ἀπ' αὐτὸν εἰσέρχεται κανεὶς στὸν μεγαλεπήβολο Ναὸ τῆς Βηθλεέμ. Δὲν περιγράφεται τὸ μεγαλεῖον του, ποῦ σὲ κάνει νᾶσαι ὅλη τὴν ὥρα καταθαμβωμένος. Δὲν ξεύρεις τί νὰ πρωτοθαυμάσης ἀπ' τὴν ἔκπαγλη ὠραιότητα, ποῦ καὶ στὸ σύνολο καὶ κατὰ μέρος παρουσιάζει. Λέγεται καὶ εἶναι ἀληθινὰ Βασιλική. Ἄλλ' ἀκόμη βασιλικώτερο εἶναι τὸ Ἅγιο Βῆμα.

2. Τὸ Ἅγιο Σπήλαιον—ἡ Ἅγία Φάτνη.

Μὲ ἰδιαίτερη συγκίνησι κατεβαίνομε στὸ ὑπόγειο χῶρο, κάτω ἀκριβῶς ἀπ' τὴ θέσι τῶν χορῶν (ψαλτῶν) καὶ στεκόμασθε εὐλαβικὰ μπροστὰ στὸ Ἅγιο καὶ πανσεβάσμιο Σπήλαιον, ὅπου γεννήθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

Ὡ! Ἱερώτατοι παλμοὶ δονοῦν ὀλόκληρη τὴν εὐτελῆ μας ὑπαρξί, ἐνῶ στὰ βάθη τοῦ ψυχικοῦ μας κόσμου ἀντηχεῖ ἡ γλυκεῖα μελωδία: «Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός· ἀκολουθήσωμεν λοιπόν, ἔνθα ὀδεύει ὁ ἀστήρ, μετὰ τῶν Μάγων Ἀνατολῆς τῶν Βασιλέων. Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν, ἀκαταπαύστως ἐκεῖ. Ποιμένες ἀγραυλοῦσιν, ὠδὴν ἐπάξιον, Δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες, τῷ ἡμέτερον ἐν Σπηλαίῳ τεχθέντι, ἐκ τῆς Παρθένου, καὶ Θεοτόκου, ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας!»

Ἄπ' τὴν πολίχνη τῆς Ναζαρέτ ξεκίνησαν ἡ Παναγία μαζί με τὸν δίκαιο καὶ εὐλαβῆ προστάτη Τῆς Ἰωσήφ. Κ' ἦλθαν στὴν πατρογονικὴ Βηθλεέμ γιὰ ν' ἀπογραφοῦν, σύμφωνα με τὸ «δόγμα»—πρόσταγμα τοῦ Καίσαρα Αὐγούστου.

Λίγο ἔξω ἀπ' τὴ Βηθλεέμ κοντὰ στὴ Μονὴ τοῦ προφήτη Ἡλία ὁ Ἰωσήφ διανοήθηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ κρυφὰ τὴν Μαρία. Δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριο τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς. Δὲν ἤθελε ὁμως καὶ νὰ ἐκτεθῆ ὁ ἴδιος.

Τότε, σ' αὐτὴν τὴν τοποθεσία, παρουσιάσθηκε στὸν ὕπνο του ὁ Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ εἶπε· «Ἰωσήφ υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου (=μνηστὴ σου)· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου...» (Ματθ. α', 19-20).

Μὲ τὰ ψυχικά μας μάτια βλέπομε τώρα νὰ κλείνουν ἐρμητικά, ἢ μιὰ ὕστερα ἀπ' τὴν ἄλλη, οἱ πόρτες τῶν σπιτιῶν καὶ τῶν πανδοχείων τῆς Βηθλεέμ. «Δὲν ὑπάρχει τόπος» ἦταν ἡ στερεότυπη ἀπάντησι τῶν Βηθλεεμιτῶν. Κ' ἔτσι, καταθλιμμένοι, καταφεύγουν σ' αὐτὸ τὸ Σπήλαιο!

Καὶ ὁμως! Μέσα σ' αὐτὸ συντελεῖται τὸ ἐξάισιο θαῦμα, ποὺ προεῖδαν οἱ Προφῆτες· κ' ἐπόθησαν οἱ αἰῶνες. Ἐδῶ, τὸ 753 ἀπ' τὴν κτίσι τῆς Ρώμης, ἐγεννήθηκε θαυματουργικὰ «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ὁ Ὅποιος καὶ ἀνακλίθηκε στὴ Φάτνη!

Νομίζουμε πὼς ζοῦμε τίς εὐλογημένες στιγμὲς τῆς θείας Γεννήσεως. Μὲ πολλὴ δυσκολία κατορθώνομε καὶ ψάλλομε «Σήμερον ὁ Χριστός, ἐν Βηθλεέμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου. Σήμερον ὁ ἀναρχος ἄρχεται, καὶ ὁ Λόγος σαρκουταί. Αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἀγάλλονται, καὶ ἡ γῆ σὺν τοῖς ἀνθρώποις εὐφραίνεται...».

Γονατιστοί, κατασυγκινημένοι, καταδακρυσμένοι, ἀπὸ ἄφατη ψυχικὴ ἀγαλλίασι πλημμυρισμένοι, προσκυνοῦμε τὸν Ἅγιο Τόπο τῆς Γεννήσεως, τὴν Φάτνη, ὅπου ἐτοποθετήθηκε τὸ σπαργανωμένο Θεῖο Βρέφος. Καὶ με ἀνέκφραστη χαρὰ κ' εὐγνωμοσύνη σιγοψάλλομε· «Τί σοι προσενέγκωμεν, Χριστέ, ὅτι ὠφθης ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς; ἕκαστον γὰρ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων, τὴν εὐχαριστίαν σοι προσάγει· οἱ Ἄγγελοι τὸν ὕμνον· οἱ οὐρανοὶ τὸν ἀστέρα· οἱ Μάγοι τὰ δῶρα· οἱ Ποιμένες τὸ θαῦμα· ἡ γῆ τὸ σπήλαιον· ἡ ἔρημος τὴν φάτνην· ἡμεῖς δὲ Μητέρα Παρθένον. Ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς».

3. Ναῦδρια.

Διάφορα μικρὰ ναῦδρια σχετικὰ μὲ τὸ γεγονός τῆς θείας Γεννήσεως ὑπάρχουν μέσα στὸ ἱερὸ Προσκύνημα τῆς Βηθλεέμ. Τὸ σπουδαιότερο εἶναι τῶν ἁγίων (14.000) δεκατεσσάρων χιλιάδων Νηπίων τῆς Βηθλεέμ, ποὺ βρίσκεται πρὸς τὰ νότια τοῦ μεγάλου Ναοῦ καὶ σώζονται μέσα σ' αὐτὸ πολλὰ τίμια λείψανα τῶν σφαγιασθέντων Νηπίων ἀπ' τοὺς ἀγροίκους στρατιώτας τοῦ Ἑρώδη. Ἄλλο ἐπίσης σημαντικὸ ἀναφέρεται ἐκεῖνο τὸ ἱδρῦμένο στὸν τόπο, ὅπου παρουσιάσθηκε ὁ Ἅγγελος στὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν διέταξε νὰ φύγουν στὴν Αἴγυπτο ἀμέσως, ἐπειδὴ ὁ Ἑρώδης ἐπρόκειτο ν' ἀναζητήσῃ διὰ νὰ φονεύσῃ τὸν Ἰησοῦ.

4. Τὸ Σπήλαιον τοῦ γάλακτος.

Βρίσκεται ἀνατολικὰ τοῦ ἱεροῦ Προσκυνηματος τῆς Βηθλεέμ καὶ τὸ κατέχουν οἱ λατῖνοι—φραγκισκανοί—μοναχοί. Σ' αὐτὸ λέγεται πὺς ἦλθε καὶ ἀναπαύθηκε ἡ ἄχραντη Μητέρα, καὶ κατὰ τὴν ὥρα τοῦ θηλασμοῦ ἔπεσε σταγόνα γάλακτος στὸ ἔδαφος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο μετέβαλε τὸ χρῶμα τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς στέγης τοῦ σπηλαίου σὲ κατάλευκο. Ἄλλη ἐκδοχὴ θέλει τὸ σπήλαιον τοῦτο σὰν καταφύγιον τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἰωσήφ κατὰ τὴν φυγὴν στὴν Αἴγυπτο.

5. Τὸ χωριὸ τῶν Ποιμένων.

Δὲν ἀπέχει παρὰ 20' περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπ' τὴν κωμόπολιν τῆς Βηθλεέμ. Κ' εἶναι ἀνατολικὰ τῆς καὶ σὲ τόπον κατωφερῆ, σὲ μιὰ κατάφυτη κοιλάδα. Σ' αὐτὸ γεννήθηκαν οἱ ἀπλοῖκοι Ποιμένες. Κι' αὐτοὶ εἶχαν τὴν ἐξαιρετικὴν εὐτυχίαν, τὸ ἅγιον βράδυ τῆς θείας Γεννήσεως, λίγο ἔξω ἀπ' τὸ χωριὸν τους—βορειοανατολικὰ—ἐκεῖ ποὺ ἐφύλαγαν τὰ πρόβατά τους νὰ δοῦν τὸν ἀστραπόμενον Ἅγγελο, ποὺ τοὺς εἶπε, ἐνῶ κρύος ἰδρώτας ἀπ' τὸ φόβον τους τοὺς περιέλουε. «Μὴ φοβεῖσθε... γιατί σᾶς ἀναγγέλλω χαρμόσυνη εἶδησι, ποὺ θὰ σᾶς δημιουργήσῃ χαρὰ μεγάλη, ἡ ὁποία θὰ χαροποιήσῃ κι' ὁλόκληρον τὸ λαόν, γιατί ἐγεννήθηκε σήμερον γιὰ σᾶς τοὺς ἀνθρώπους Σωτήρας, ὁ Ὅποιος εἶναι ὁ Χριστὸς Κύριος, στὴν πόλιν τοῦ Δαβίδ. Καὶ τοῦτο ἄς εἶναι σὲ σᾶς τὸ σημεῖον, ποὺ θὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ Τὸν γνωρίσητε. Θὰ βρῆτε ἕνα βρέφος σπαργανωμένον καὶ τοποθετημένον σὲ μιὰ φάτνη (Λουκ. β', 10-12).

Ἡ κατάπληξι τῶν ἀγαθῶν Ποιμένων ἐκορυφώθηκε, ὅταν

είδαν σὲ λίγο μὲ τὰ ἴδια τὰ μάτια τους νὰ παρουσιάζεται ἀπ' τὰ οὐράνια πλῆθος Ἀγγέλων, πρὸς τὸ μέρος τῆς Βηθλεέμ, ἀπ' ὅπου μὲ τὰ ἴδια τ' αὐτιά τους ἤκουσαν νὰ ψάλλουν γλυκὰ-ἀρμονικὰ-θριαμβευτικά· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (στιχ. 13).

Χωρὶς καμμιά χρονοτριβή, χαρούμενοι καὶ ἀποφασιστικοί, σηκώθηκαν καὶ μ' ἓνα στόμα εἶπαν ἀναμεταξύ τους: Ἄς διαβοῦμε ἀπ' τὴν πεδιάδα μέχρι τὴν Βηθλεέμ καὶ ἄς δοῦμε αὐτὸ τὸ θαυμάσιο γεγονός, ποῦ μᾶς ἐγνώρισε ὁ Κύριος.

Ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ἄφησαν τὰ ποιμνία τους ἔρημα. Κι' ἔτρεξαν μὲ λαχτάρα πρὸς ἀναζήτησι τοῦ Βρέφους, τὸ Ὅποιο κατάρθωσαν καὶ βρῆκαν σὲ λίγο τοποθετημένο στὴ Φάτνη, καθὼς ἐπίσης βρῆκαν καὶ τὴν Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ. Ἄπ' ὅτι εἶδαν-καὶ συμφωνοῦσαν μ' ὅσα ὁ Ἄγγελος τοὺς εἶπε— ἐβεβαιώθηκαν γιὰ τὸ θαῦμα, ποῦ τοὺς ἀποκαλύφθηκε, προσκύνησαν εὐλαβικὰ καὶ διηγῆθηκαν ὅλα αὐτὰ ποῦ εἶδαν καὶ ἤκουσαν, καὶ τὰ ὅποια ἐδημιούργησαν σ' ὅλους ἐκπληξί καὶ θαυμασμό, ἰδιαίτερα δὲ ἡ Μαρία ἱκανοποιήθηκε, γιὰτὶ ὕστερα ἀπ' τὸ γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ἐπακολουθοῦσαν τόσα ἄλλα θαυμαστά γεγονότα καὶ κατανοοῦσε πὼς ὑπηρετεῖ μεγάλο καὶ ἐξάίσιο Μυστήριον.

Αἱ καλότχοι Ποιμένες ὕστερα ἀπ' τὸ προσκύνημά τους ἐγύρισαν πάλι στὰ πρόβατά τους «δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν» δι' ὅλα αὐτὰ ποῦ ἀξιώθηκαν καὶ ἤκουσαν καὶ εἶδαν στὴ Βηθλεέμ, καὶ τὰ ὅποια τοὺς εἶχε ὁ Ἄγγελος ἀποκαλύψει.

Μετὰ τὸν θάνατό τους ἐνταφιάσθηκαν σ' ἓνα σπήλαιον—κατὰ τὴν παράδοσιν—ποῦ ὀνομάζεται σπήλαιον τῶν Ποιμένων καὶ εὐρίσκειται στὴν τοποθεσίαν αὐτήν, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχε ναὸς μεγαλοπρεπῆς, κτισμένος ἀπ' τὴν ἁγία Ἑλένη, ἀλλὰ καταστράφηκε καὶ φαίνονται τὰ εἱρεπία του. Σήμερα διασώζεται ἓνας μικρὸς ὑπόγειος Ναός.

6. Περιτομή καὶ ὑπαπαντὴ τοῦ Ἁγίου Βρέφους.

Τὴν ὄγδῃ ἡμέρᾳ ἀπ' τὴν Γέννησίν Του ἐγινε—κατὰ τίς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου— ἡ περιτομὴ τοῦ Θείου Βρέφους, ὁπότε ἐδόθηκε σ' Αὐτὸ τὸ ὄνομα, ποῦ εἶχε ὁ Ἄγγελος ἀποκαλύψει στὸν Ἰωσήφ πρωτύτερα, «καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» (Ματθ. α', 21).

Ἐπίσης τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρᾳ ἡ ἱερὰ οἰκογένεια ἦλθε στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντος, στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ διατεταγμένα τοῦ Νόμου.

Ἡ ἀχραντη Μητέρα, μετὰ τὸ Βρέφος στὴν ἀγκάλῃ της, φαίνεται πὼς εἰσῆλθε στὸ Ναὸ ἀπ' τὴ βόρεια πλευρὰ του, ὅπου ὑπῆρχε ἡ πύλη τῶν γυναικῶν. Ἀλλ' ὅταν εἰσῆλθε στὰ ἐνδότερα τῆς ἐπιφυλάχθηκε ἐκπληξίς μεγάλη. Γιατὶ ἐκεῖ βρισκόταν ἕνας εὐλαβῆς γέροντας, ὁ Συμεὼν, ποὺ περιμένε ὑπομονετικὰ τὴν εὐλογημένη τούτη στιγμή. Αὐτὸς εἶχε λάβει χρῆσμό ἀπ' τὸ "Ἅγιο Πνεῦμα πὼς δὲν θὰ πεθάνῃ πρὶν δῆ "τὸν Χριστὸν Κυρίου" (Λουκ. β', 26).

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ μετ' ἔμπνευσι καὶ παρακίνησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦλθε στὸ Ἱερό. Καὶ τώρα βλέποντας τὴν Μητέρα νὰ προσέρχεται μετὰ τὸ Βρέφος φωτίζεται πρὸς πολὺ. Τὸ ἀναγνωρίζει σὰν Μεσσία καὶ σπεύδει γι' αὐτὸ καταχαρούμενος σὲ προῦπάντησί Του. Ἀνοίγει τὶς γεροντικὲς τοῦ ἀγκάλης μέσα στὶς ὁποῖες δέχεται τὸν «βαστάζοντα πάντα» Κύριο. Καὶ μετὰ ἀνέκφραστη ψυχικὴ ἀγαλλίασι δοξολογεῖ τὸν Θεόν: «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, ...». Τώρα ἐλευθερώνεις ἐμὲ τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, σύμφωνα μετὰ τὸν λόγο σου, μετὰ εἰρήνην καὶ δίχως καμμιὰ ἀνησυχία μέσα μου, γιατί τὰ μάτια μου εἶδαν τὸν Σωτῆρα, ποὺ θὰ προσφέρῃ τὴν σωτηρία, τὴν ὁποία ἠτοίμασες, γιὰ νὰ γίνῃ γνωστὴ σ' ὅλους τοὺς λαοὺς, καὶ θὰ εἶναι φῶς πνευματικὸ γιὰ τὴν καθοδήγησι στὴν ἀλήθεια τῶν ἐθνῶν καὶ γιὰ δόξα τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

Ὁ δίκαιος πρεσβύτης αὐτὴ τὴν ὥρα μετὰ προφητικὸ πνεῦμα προεῖπε πὼς ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων θὰ γίνῃ ἀφορμὴ ἄλλοι νὰ σωθοῦν καὶ ἄλλοι νὰ καταστραφοῦν. «Ἴδου οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον». Καὶ προβλέπει ἀκόμη τὰ τραγικὰ παθήματά Του ποὺ θὰ ἐπισφραγίσουν τὸ σωτήριον ἔργο Του. Γι' αὐτὸ στρέφεται στὴν Παναγνὴν Μητέρα καὶ τῆς λέγει: «καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία» (Στίχ. 34-45).

Ἐκεῖ στὸ Ναὸ βρέθηκε καὶ ἡ ἀφιερωμένη Ἄννα, ποὺ διασχίσθη ἀποφασιστικὰ τὴν Μεσσιακὴν ἰδιότητα τοῦ Ἁγίου Βρέφους, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀπηύθυνε δοξολογίες καὶ εὐχαριστίες στὸ Θεό, ποὺ ἐλυπήθηκε τὸν λαὸ Του.

Ἡ Παναγία Παρθένος ὅλα αὐτὰ τὰ ἔβλεπε καὶ ἐθαύμαζε. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ δίκαιος Ἰωσήφ. Κι' ἀφοῦ ἐπρόσφεραν τὴν θυσία τους στὸ Θυσιαστήριον τοῦ Ναοῦ ἐπέστρεψαν στὴ Βηθλεέμ, ὅπου φυσικὰ διέμεναν πιά ὄχι στὸ ἅγιο Σπήλαιον, ἀλλὰ σὲ οἰκίαν ποὺ βρῆκαν στὸ μεταξὺ.

7. Ἡ στέρνα καὶ τὸ σπήλαιον τῶν Μάγων.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος μᾶς πληροφορεῖ πὼς Μάγοι, δηλαδὴ ἄνδρες σοφοὶ καὶ ἐπίσημοι, ἀπ' τὴν Ἀνατολή, παρου-

σιάσθηκαν στὰ Ἱεροσόλυμα κι' ἐρωτοῦσαν δεξιὰ κι' ἀριστερά: «ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» Κατάπληκτοι οἱ Ἱεροσολυμίτες ἤκουαν καὶ δὲν ἤξευραν τί νὰ ἀπαντήσουν. Μήπως ἔκαναν λάθος οἱ σοφοί; Ἄλλ' ὄχι. Αὐτοὶ διεβεβαίωσαν «εἶδομεν αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ» (Ματθ. β', 1-2).

Κατὰ τὴν παράδοσι οἱ Μάγοι ἤλθαν στὴν ἀγία Γῆ μετὰ τὴν ὁδηγία τοῦ λαμπροῦ ἀστρου, ποῦ χάθηκε μόλις ἐπλησίασαν στὰ Ἱεροσόλυμα. Γι' αὐτὸ ἐρωτοῦσαν παντοῦ ἐκεῖ νὰ πληροφορηθοῦν τὸν τόπο τῆς γεννήσεως τοῦ νέου καὶ μεγάλου Βασιλέα.

Ὁ καχύποπτος Ἡρώδης γρήγορα ἔμαθε ἀπ' τοὺς κατασκόπους του τὰ συμβαίνοντα, ποῦ τὸν ἔκαμαν νὰ κυριευθῆ ἀπὸ φόβο καὶ ταραχή. Κ' ἐκάλεσε ἀμέσως «πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ» ἀπ' τοὺς ὁποίους ζητοῦσε νὰ μάθῃ «ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται;» Μ' ἓνα στόμα ἐκείνοι τοῦ ἀπήντησαν «ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας», σύμφωνα μετὰ τὴν προφητεία τοῦ Μιχαῖα (Στχ. 5-6, Μαλαχ. ε', 1-3).

Τώρα ὅμως πῶς πολὺ ἀνησύχησε ὁ Ἡρώδης. Κρυφὰ γι' αὐτὸ ἐκάλεσε τοὺς Μάγους, ἀπ' τοὺς ὁποίους ἐφρόντισε νὰ ἐξακριβώσῃ μετὰ τρόπο τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀστρου. Σὰν μεγάλος ὑποκριτὴς εἰδείξε χαρὰ κ' ἐνδιαφέρον. Καὶ τοὺς ἔστειλε στὴ Βηθλεὲμ. Ἐκεῖ θ' ἀναζητήσετε τὸ νεογέννητο, τοὺς εἶπε. Ἄν τὸ βρῆτε, ἐλάτε νὰ μοῦ πῆτε ποῦ εἶναι. Θέλω κι' ἐγὼ νὰ σπεύσω νὰ τὸ προσκυνήσω.

Οἱ Μάγοι ἔφυγαν ἀμέσως ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴν Βηθλεὲμ. Ἄλλ' αἶδον ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ (ἐφανερώθη πάλιν καὶ) προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον» (Στίχ. 10).

Τὸ μέρος ὅπου εἶδαν τὸ ἄστρον οἱ Μάγοι βρίσκεται ἀνατολικὰ τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ κι' εἶναι μιὰ δεξαμενὴ, ποῦ ὀνομάζεται «στέρνα τῶν Μάγων».

Ἦστερα ἀπ' τὸ προσκύνημά τους, κατὰ τὸ ὁποῖο «ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ (τῷ Γεννηθέντι) δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν» (Στίχ. 11), ἔφυγαν οἱ Μάγοι μετὰ τὴν πρόθεσι νὰ ἐπιστρέψουν στὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ὑπόσχεσί τους στὸ βασιλεῖα.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασαν σ' ἓνα λόφο—ἀνατολικὰ τῆς Βηθλεὲμ—ὅπου ὑπῆρχε ἓνα σπήλαιο, τὸ ὁποῖο διασώζεται σήμερα μέσα στὴν περίλαμπρη Μονὴ τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου, τοῦ Κοινοβιάρχου, ἠναγκάσθησαν σ' αὐτὸ νὰ καταλύσουν. Καὶ ἐκεῖ ἀκριβῶς παρουσιάσθηκε Ἄγγελος στὸν ὕπνο τους, ὁ ὁποῖος τοὺς ἀποκάλυψε τίς ἐγκληματικὰς προθέσεις τοῦ αἰμοχαρῆ Ἡρώδη, στὸν ὁποῖο μετὰ

κανένα τρόπο δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψουν. Καὶ τότε αὐτοὶ «δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν», ἐνῶ ὁ Ἡρώδης ἀντελήφθη πῶς ξεγελάσθηκε ἀπὸ τοὺς Μάγους κ' ἔστειλε κ' ἔσφαξε «πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄριοις αὐτῆς ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων» (Στίχ. 16).

8. Ὁ Ἰησοῦς στὴν Αἴγυπτο.

Στὸ μεταξύ, μόλις ἀνεχώρησαν οἱ Μάγοι, Ἄγγελος παρουσιάσθηκε στὸν Ἰωσήφ, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ὕπνου του, καὶ τὸν διέταξε νὰ φύγῃ στὴν Αἴγυπτο γιὰ τὴν διάσωσι τοῦ Βρέφους. «Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό» (Στίχ. 14).

Ἡ ἐντολὴ ἀμέσως ἐξετελέσθη. Καὶ κατὰ τὴν φυγὴν λοιπὸν ποῦ ἔγινε νύκτα φαίνεται πῶς στὸ σπήλαιον τοῦ γάλακτος ἀπεκρύβησαν γιὰ λίγο. Κ' ὕστερα συνέχισαν τὴν μαρτυρικὴ πορεία τῆς ἐξορίας. Ἐκεῖ ὅπου βρίσκεται σήμερα ἡ Μονὴ τοῦ ἁββᾶ Γερασίου, τοῦ Ἰορδανίτου, μεταξύ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ὑπῆρχε ἄλλοτε μικρὸς Ναὸς πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, γιὰ τὴν μαζὶ μετὰ τὸ ἅγιον Βρέφος καὶ τὸν μνήστορα Ἰωσήφ παρέμειναν μιὰ νύκτα σ' αὐτὴν τὴν τοποθεσίαν, μέσα σὲ σπήλαιον ἀσφαλῶς, ἐνῶ ἔφευγαν ἐξόριστοι στὴν Αἴγυπτο.

Ὑστερα ἀπ' τὸ θάνατον τοῦ Ἡρώδη μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἁγγελοῦ τοῦ Θεοῦ προειδοποιήσῃ, ὁ Ἰωσήφ ἐπέστρεψεν μετὰ τὴν Μητέρα καὶ τὸ Βρέφος ἀπ' τὴν ἐξορία καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴ Ναζαρέτ γιὰ μεγαλύτερη διασφάλισιν, ἐπειδὴ στὴν Ἰουδαία ἐβασίλευε ὁ κακότροπος Ἀρχέλαος.

9. Ὁ Ἰησοῦς στὴν Ναζαρέτ.

Τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια σιγοῦν γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ Κυρίου, ποῦ πέρασε μέχρι τὰ τριάντα Του χρόνια στὴ Ναζαρέτ. Ὁ Λουκᾶς κατ' ἐξαιρέσει μᾶς λέγει πῶς «τὸ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό» (β', 40). Καὶ στὴ συνέχεια μᾶς διηγεῖται τὸ πῶς δώδεκα χρόνων ἐπισκέφθηκε τὰ Ἱεροσόλυμα μαζὶ μετὰ τὴν ἁγία Μητέρα Του καὶ τὸν Ἰωσήφ, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν, χωρὶς ἐκεῖνοι νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν, παρέμεινε στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅπου κατὰ τὴν ἀναζήτησίν Του Τὸν βρῆκαν «καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτοῦ» ἐξί-

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Υπό ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Πρέπει νᾶναι πραγματικῆ ἢ μετάνοια
για νά εἶναι ἀποτελεσματικῆ ἢ συγχώρηση.

Δέν φθάνει για νά δικαιώση τόν ἄνθρωπο μονάχα ἡ καλή πρόθεση τῆς ψυχῆς, ἀλλά πρέπει νά συνοδεύεται καί ἀπό τήν πραγματικῆ του μετάνοια. Μονάχα μέ τά λόγια καί μονάχα μέ τὸ στόμα δέν ἀρκεῖ, ἀλλά πρέπει καί μέ ἔργα καί μέ πράξεις νά φανερωθῆ καί νά ἐπικυρωθῆ ἡ μετάνοια, για νά δώση ἀφεση ἁμαρτιῶν ὁ Πνευματικὸς Πατέρας.

Πόσοι καί πόσοι στήν ἐξομολόγησι δέν δίνουνε εὐκολες βεβαιώσεις καί ὑποσχέσεις, πὼς δέν θά ξαναπέσουνε σὲ κάποιαν ἁμαρτία, κι' ὅμως τίς ξεχνοῦνε καί

σταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καί ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ» (Στίχ. 46-47).

Ἄξιοπαρατήρητη για τήν πλήρη αὐτοσυνειδησία τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἀπάντησι, πὺ ἔδωκε στή Μητέρα Του σὲ σχετικῆ της παρατήρησι: «Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς Πατέρος μου δεῖ εἶναι με;» (Στίχ. 49).

Ἐκτοτε ὁ Ἰησοῦς ἦλθε καί παρέμενε στή Ναζαρέτ, ὅπου ἦταν «ὑποτασσόμενος» Στῆ Μητέρα Του καί στὸν προστάτη Του Ἰωσήφ, πὺ φαίνεται πὼς ὕστερα ἀπὸ λίγο πέθανε, σὰν γέροντας. Ὁ δὲ Ἰησοῦς—κατὰ τήν τελευταία πληροφορία για τὰ νεανικά Του χρόνια—«προέκοπτε σοφία καί ἡλικία καί χάριτι παρὰ Θεῶ καί ἀνθρώποις» (Στίχ. 52).

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μ. Νικοπόλεως

φανερώνονται ψεύστες; Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ συμπεριφέρεται στοὺς τέτοιους ὁ Ἱερέας; Πρέπει λοιπὸν, ἐπειδὴ τὸ ὑποσχεθήκανε, μὲ τὴ γλῶσσα μονάχα, πῶς θὰ διορθωθοῦνε, ν' ἀρκεσθῆ σ' αὐτὸ καὶ νὰ τοὺς πάρῃ πλέον γιὰ καθαρούς καὶ γιὰ μετανοημένους πραγματικά; "Οχι βέβαια. Ὁ νόμος γιὰ τοὺς λεπρούς μᾶς τὸ λέει καθαρά: «Πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας ἐὰν ᾖ ἐπ' αὐτὸν ἡ ἀφή, ἀκάθαρτος ὢν, ἀκάθαρτος ἔσται». "Ολες τὶς ἡμέρες, ποὺ θὰ βρῖσκεται σ' ἐπαφῇ μὲ τὸν Ἱερέα, θάναί ἀκάθαρτος. (Λευϊτ. ιγ', 46). Τὸ λέει φανερά, ὀλοκάθαρα, καὶ μάλιστα δυὸ φορές: «Ὁ ἀκάθαρτος ἐστὶν ἀκάθαρτος». Καὶ μ' αὐτὸ θέλει νὰ δείξῃ, πῶς ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι κατηγορηματικὴ καὶ ἀμετακίνητη.

"Αν ἡ ἁμαρτία ἦτανε ἓνας ἀπλὸς μονάχα καὶ ἀνυπόστατος λογισμὸς τοῦ νοῦ, ἓνας λόγος ποὺ εἰπώθηκεν ἀπρόσεκτα, κάποια πρόθεση παροδικὴ καὶ ἀστήρικτη, μπορεῖ βέβαια τότε νὰ τὰ ἐξαλείψῃ ὅλα αὐτὰ ἓνας ἀντίθετος λόγος κι' ἓνας ἀντίγνωμος στοχασμὸς. "Όταν ὅμως ἡ ἁμαρτία δὲν ἦτανε κούφιος λόγος, ἀλλὰ ἐμπράγματη ἐνέργεια καὶ ἔργο τελειωμένο, δὲν ἦτανε μονάχα πρόθεση ἀλλὰ καὶ πράξις παράνομη, τότε βέβαια γιὰ μιὰ τέτοια ἁμαρτία δὲν φθάνουνε τὰ λόγια, ἀλλὰ πρέπει ἡ πράξις νὰ ἐξαφανισθῆ καὶ νὰ ἐξαλειφθῆ μὲ ἄλλην ἀντίθετην πράξις· καὶ τότε μονάχα, μὲ τὴ μεσιτεία τοῦ Πνευματικοῦ μας Πατέρα, θὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ ἀληθινὴ καὶ οὐσιαστικὴ κάθαρση, καὶ ἡ συγχώρεση τῆς ἁμαρτίας μας.

"Ένας π.χ. ἐξομολογούμενος ποὺ ἔχει ἓνα παράνομον ἔρωτα, λέει μὲ τὰ χεῖλη του μονάχα, πῶς θέλει νὰ διαλύσῃ τὸν παράνομο δεσμό του, κι' ὅμως ἡ καρδιά του εἶναι χιλιοδεμένη μ' αὐτόν· κάποιος ἄλλος ὁμολογᾷ μὲ τὸ στόμα του μόνο, πῶς θὰ γυρίσῃ ἓνα πρᾶγμα, ποὺ τ' ἄρπαξε παράνομα καὶ ποὺ ἄδικα κατακρατεῖ· κι' ὡς τόσο ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ μὴν τ' ἀφήνῃ ἀπὸ τὰ χεῖρα του τὸ ξένο αὐτὸ πρᾶγμα, βάζει προθεσμίες, ποὺ μέσα

σ' αὐτὲς ὑπόσχεται πῶς θὰ τὸ ἐπιστρέψῃ, κι' ὀρκίζεται πῶς θὰ κάνη τὰ δυνατὰ καὶ τ' ἀδύνατα γιὰ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου ποῦ ἐσυκοφάντησε· ἀλλ' ὡς τόσο δὲν τὸ κάνει, καὶ τ' ὄνομά του ἐξακολουθεῖ νὰ τραβιέται στὰ στόματα τοῦ κόσμου ντροπιασμένο κι' ἐπονείδιστο· ὑπόσχεται πῶς θὰ συγχωρέσῃ τὸν ἐχθρὸ του, κι' ὅμως ἀπὸ τὴ γλῶσσά του στάζει φαρμάκι ἀκόμη καὶ τὸ στόμα του εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ χολή.

Τί τὸ ὄφελος λοιπὸν ἀπὸ τέτοιες ὑποσχέσεις, ποῦ δίνονται ἐπιπόλαια καὶ μὲ τὰ χεῖλη μονάχα, ὅταν τὰ πράγματα εἶναι ὅλως διόλου ἀντίθετα; Ποῦ βρίσκεται λοιπὸν ὁ καθαρισμὸς, ὅταν στὴν ψυχὴ του ἀπομένουν ἡ ἀρρώστεια καὶ ἡ πληγὴ τῆς λέπρας; Εἶναι φανερό, πῶς δὲν ὑπάρχει· «Πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας ἐὰν ᾗ ἐπ' αὐτὸν ἡ ἀφή, ἀκάθαρτος ὢν, ἀκάθαρτος ἔσται». Καὶ εἶναι σημαδιακὴ ἡ ἐπανάληψη στὴ φράση αὐτὴ τοῦ «ἀκάθαρτος ὢν, ἀκάθαρτος ἔσται». Καὶ ἡ ἐπανάληψη αὐτὴ μᾶς φανερώνει, νομίζω, πῶς ὅσο καὶ νὰ τὸ θελήσῃ ὁ Ἱερέας, ὅση συγκατάβαση κι' ἂν φανερώσῃ, κι' ὅσο κι' ἂν τὸν συγχωρέσῃ καὶ τὸν εὐλογῆσῃ καὶ τὸν ἀγιάσῃ, ἐνόσω ἡ πράξις μένει, καὶ ἡ ἀμαρτία εἶναι ἀνεξιλέωτη, κι' οὔτε μπορεῖ νὰ ἐξαλειφθῇ· «ἀκάθαρτος ὢν, ἀκάθαρτος ἔσται».

**Αὐτὸ ποῦ διέταξε ὁ Παλαιὸς Νόμος γιὰ τοὺς λεπρούς
μᾶς προστάζει καὶ ὁ Νόμος τοῦ Εὐαγγελίου γιὰ τὴν
ψυχικὴ λέπρα.**

Κάθε Ἰσραηλίτης ἦτανε ὑποχρεωμένος, μόλις ἐβλεπε σημάδι ἀπὸ λέπραν ἐπάνω του, νὰ τρέχῃ παρευθὺς στὸν Ἱερέα καὶ νὰ τοῦ τὸ δείχνῃ· «Καὶ ἀφή λέπρας ἐὰν γένηται ἐν ἀνθρώπῳ, καὶ ἤξει πρὸς τὸν Ἱερέα» (Λευιτ. ιγ', 9).

Ἦτανε ἀνάγκη νὰ ἰδῇ ἀμέσως ὁ Ἱερέας, τὸ μέρος τοῦ κορμιοῦ του ποῦ ἐκτυπήθηκε ἀπὸ λέπρα, καὶ νὰ

τὸ προσέξῃ μ' ἐπιμέλεια· «Καὶ ὄψεται ὁ Ἱερεὺς» (αὐτ. 10). Ὅταν λοιπὸν τῷ βλεπε προσεκτικὰ καὶ μὲ ἀκρίβεια, διέκρινε, ἂν ἡ πλήγῃ ἦταν ἐπιπόλαιη καὶ ἐπιφανειακὴ, γιὰ σὲ βάθος καὶ μεγάλη. Ἐὰν ξεχώριζεν ἀπὸ μακρὰ καὶ ἂν ἦταν ἀσπρόθωρη, γιὰ ἦταν πυρόχρωμη καὶ χλωμόθωρη. Ἐὰν οἱ τρίχες ἐξεθώριαζαν καὶ ἄσπριζαν, γιὰ ὄχι. Ἐὰν ἡ λέπρα φαινόνταν παλαιά, γιὰ ἦταν πρόσφατη· ἂν ἐσκέπαζε ὅλο τὸ κορμὶ, γιὰ ἓνα μέρος μονάχα· ἂν ἄπλωνε παντοῦ, γιὰ ἦταν ἐντοπισμένη σ' ἓνα μέρος μόνο· ἂν ἦταν λέπρα τοῦ κεφαλιοῦ, γιὰ τῆς σιαγόνας· ἂν τὸ κεφάλι ἦταν μισομαδημένο, γιὰ φαλακρὸ ὀλόκληρο, ἢ στὸ μπροστινὸ τοῦ μόνο μέρος.

Ἐποὺ ἔκανε προσεκτικὰ ὅλες αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις, εἶχε χρέος ὁ ἱερέας νὰ βγάλῃ κρίση γιὰ τὸν βαθμὸ καὶ τὸ εἶδος τῆς λέπρας, καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἂν ὁ λεπριασμένος πρέπει νὰ κηρυχθῇ μολυσμένος καὶ ἀκάθαρτος· «Ἄνθρωπος λεπρὸς ἐστὶ, μίανσει μιανεῖ αὐτὸν ὁ Ἱερεὺς». Εἶναι λεπρὸς πραγματικὰ· καὶ ἐπομένως ἀκάθαρτος καὶ ἐπικίνδυνος· (Λευιτ. ιγ', 44).

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν κρίσιν αὐτὴν τοῦ ἱερέα ὁ ἄνθρωπος βρισκόνταν σὲ μιὰ κατάστασιν θλιβερὴ καὶ τρομερὴ. Γιὰτὶ ὄχι μονάχα ἔπρεπε νὰ ζῇ ἀπομονωμένος καὶ μακρὰ ἀπὸ τὴν πολιτεία, χωρὶς καμμὶαν ἀπόλυτα ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἔπρεπε καὶ στὴν συμπεριφορὰ του νὰ δείχνῃ ταπείνωσιν καὶ συντριβὴ· καὶ μὲ τὰ φορέματά του νὰ φανερώνη θλίψιν καὶ ἐξουθένωσιν, ὅπως αὐτοὶ ποὺ εἶχαν πένθος. Τὰ ροῦχα του ἔπρεπε νὰναι κουρελιασμένα· τὸ κεφάλι του ξεσκουφωτὸ καὶ ξυρισμένο. Μὲ τὴν ἄκρην ἀπὸ τὸ φόρεμά του ἔπρεπε νὰ κρατῇ τὸ στόμα του σκεπασμένο καὶ κλειστό· καὶ ὄχι μονάχα νὰ νομίζεται μὰ καὶ νὰ τὸν φωνάζουνε λουβιασμένο καὶ ἀκάθαρτο, ὥσπου νὰ γιαντρευθῇ. «Τὰ ἱμάτια ἔστω παραλελυμένα, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀκάλυπτος, καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλέ-

σθω, καὶ ἀκάθαρτος κεκλήσεται» (Αὐτοθ. ιγ', 45).

Ἄς πᾶμε τώρα, μὲ τὴν στοχασή μας, ἀπὸ τῆ λέπρα τὴν σωματικὴ στὴ λέπρα τῆς ψυχῆς, πού εἶναι ἡ ἁμαρτία· κι' ἄς θελήσωμε νὰ μάθωμε καὶ νὰ ἐννοήσωμε, τὶ πρέπει νὰ γίνεται μὲ τὸν ἁμαρτωλό, ὅπως ἐμάθαμε αὐτὰ πού ἐγινόντανε σ' ἐκεῖνον πού ἦτανε λεπρὸς σωματικά. Καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς πρέπει, ναί, χωρὶς ἄλλο, νὰ τρέξῃ κι' αὐτὸς παρόμοια «πρὸς τὸν Ἱερέα», γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ καὶ γιὰ νὰ τοῦ φανερώσῃ κι' αὐτός, τὴ λέπρα τῆς ἁμαρτίας πού τὸν κρατεῖ αἰχμάλωτό της. «Ἡξει». Ναί, αὐτός, μονάχος του καὶ θεληματικά του, πρέπει νὰ τρέξῃ στὸν Ἱερέα! Δὲν πρέπει νὰ περιμένη νὰ πάῃ ὁ Πνευματικὸς κοντά του, ἀλλὰ νὰ πάῃ αὐτός, πού εἶναι ἁμαρτωλός.

Ὁ Ἱερέας πάλιν, ἔχει χρέος νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ νὰ τὸν προσέξῃ καλὰ καὶ μὲ μεγάλη στοργή καὶ ἀκρίβεια. «Καὶ ὄψεται ὁ Ἱερεύς». Ναί, πρέπει νὰ ἰδῇ καὶ νὰ καλοεξετάσῃ, ποιά ἢ τί λογῆς εἶναι ἡ ψυχοφθόρα αὐτῆ λέπρα, πού ἔχει κυριέψῃ καὶ καταμολύνει τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπο. «Ὅψεται». Πρέπει νὰ ἰδῇ ὁ Ἱερέας, νὰ διακρίνῃ καλὰ καὶ νὰ καλοεξετάσῃ μὲ κάθε λεπτομέρεια· κι' ἔτσι νὰ βγάλῃ κρίση καὶ ἀπόφαση, ὕστερα πάντα ἀπὸ λεπτομερέστατη καὶ προσεκτικώτατη ἐξέταση.

«Ὅψεται». Ἄραγε ἡ πληγὴ πάει σὲ βάθος, γιὰ εἶναι κούφια κι' ἐπιπόλαιη κι' ἐπιφανειακὴ μονάχα; Εἶναι ἀσπρόθωρη καὶ διακρίνεται ἀπὸ μακρὰ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἀποτολμήθηκε μὲ ἀναίδεια καὶ μὲ ζετσιπωσιά; γιὰ εἶναι «χλωρίζουσα», ὠχρὴ δηλαδὴ ἀπὸ τὸ φόβο κι' ἀπὸ τὴ συστολή; Εἶναι ἀσήμαντο καὶ μηδαμινὸ τὸ κακὸ καὶ ἀθώρητο σχεδὸν ἀπὸ τοὺς ἔξω; γιὰ εἶναι ἁμαρτία παληὰ καὶ βαθειὰ ριζωμένη μέσα στὴν ψυχὴ καὶ ἀρρώστεια πολύχρονη; ἢ μήπως εἶναι κάποιον καινούργιον καὶ λιγὸχρονον πάθος, πού ξαφνικὰ φύτρωσε, σὰν νέο βλαστάρνι μέσα στὴν ψυχὴ; Εἶναι

ἀμαρτία πού εἶναι διάχυτη σ' ὅλη μας τὴν ὑπόσταση καὶ σ' ὅλες τὶς δυνάμεις καὶ τὶς ἐνέργειες τῆς ψυχῆς, καὶ πού σπρώχνει, ὀλοένα καὶ περισσότερο, στὴν ἀσέλγεια καὶ τὴν ἀκολασία; γιὰ εἶναι μερικὴ καὶ περιορισμένη σ' ἓνα μονάχα ἐλάττωμα; Εἶναι ἀμαρτία, πού προέρχεται ἀπὸ ἀρρώστια τοῦ κεφαλιοῦ; κι' ἂν εἶναι τέτοια, τί λογῆς εἶναι; Εἶναι ἐπιπολαιότητα μονάχα ἢ ὅπως διόλου ἀνεμυαλιά; γιὰ ὑπερηφάνεια καὶ πρόληψη καὶ ἄγνοια; Εἶναι ἀπομώρανση, ἢ προπέτεια καὶ τύφωση καὶ ἔπαρση; Εἶναι κακοδοξία κι' αἵρεση; γιὰ ἀθεΐα καὶ ἔσχατη ἀσέβεια; Εἶναι ἀσχημοσύνη τοῦ στόματος, ἢ ἀδυναμία κι' ἀκράτεια τῶν χειλιῶν καὶ γλωσσαλγία καὶ φιλοκατηγορία; Εἶναι λαιμαργία καὶ κραιπάλη καὶ ἀδηφαγία, γιὰ βλαστήμια καὶ ψευδορκία καὶ τὰ παρόμοια;

Ἄφοῦ καλοῖδῃ, κι' ἀφοῦ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξετάσῃ ὁ Ἱερέας τὸν λεπρὸ πού ἔτρεξε κοντά του, τὸν ἀμαρτωλὸ δηλαδὴ, τότε μονάχα ἀποφασίζει πόσο εἶναι τὸ μέτρο τῆς πάθησός του, καὶ ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ κατάσταση τῆς μολυσμένης καὶ ἀκάθαρτης ψυχῆς του· «Ἄνθρωπος λεπρὸς ἐστὶ, μιάνσει μιανεῖ αὐτὸν ὁ Ἱερεὺς». Κι' ἔτσι, ἀνάλογα μὲ τὴν ἀρρώστια του διατάσσει καὶ τὰ φάρμακα πού πρέπει νὰ πάρῃ, γιὰ νὰ δυναμώσῃ καὶ γιὰ νὰ γιαιτρευθῇ.

Ὡς τόσον ὅμως, ὥσότου νὰ καθαρισθῇ κι' ὥσότου ν' ἀπαλλαγῇ τέλεια ἀπὸ τὴν ψυχώλεθρη λέπρα του, πρέπει ὁ ἀμαρτωλὸς νὰ παραμερίσῃ καὶ νὰ στέκεται ξέμακρα ἀπὸ τὴ συνάξιν τῶν Ἁγίων· «Κεχωρισμένος καθήσεται· ἔξω τῆς παρεμβολῆς αὐτοῦ ἐστὶ ἡ διατριβὴ» (Λευιτ. ιγ', 46). Πρέπει νὰ μὴν παίρῃ τὴν θείαν Κοινωνία καὶ τὴν ἁγία Μετάληψη τῶν θείων καὶ φρικτῶν Μυστηρίων· πρέπει νὰ πενθῇ· καὶ νὰ φαίνεται συλλογισμένος· καὶ νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ θρηνηῇ· καὶ νὰ δειχνῇ, καὶ μὲ τὸ σχῆμα του, καὶ μὲ τὴν περιβολή του, καὶ μὲ τὴν φωνή του, ταπεινοφροσύνη· καὶ μὲ τὴν

Ἡ συμφορὰ ἐνὸς χωρίου τῆς Ρούμελης

**Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΣΩΘΗ ΚΑΙ ΔΙΕΣΩΣΕ ΠΛΗΘΟΣ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΡΑΝ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
Ἡ ΠΙΣΤΙΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΘΑΥΜΑ**

Ἄσφαλές καταφύγιον πάντοτε ὁ Οἶκος τοῦ Κυρίου

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐδοκίμασε βαθύτατο πλήγμα. Ἐκλόνισε ἀπὸ οὐγκίνησι καὶ σπαραγμὸν κάθε ἑλληνικὴ καρδιά ἡ συμφορὰ τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ τῆς Ἀκαρνανίας. Μία συμφορὰ τραγικὴ ποῦ μόνο ἡ ἀναπαράστασις τῆς εἰς τὴν σκέψι καὶ τὴν φαντασία δημιουργεῖ ἀνατριχιαστικὰ συναισθήματα. Τεράστιοι ὄγκοι παρακειμένου βουνοῦ ἐκύλισαν καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πετρώματα καὶ τὰ χώματα ἐξαφανίσθηκε μιὰ ὀλόκληρη ἀνθοῦσα μέχρι πρὸ ὀλίγων ὥρων ζωῆ. Καὶ εἶχε ἐξαιρετικὰ ἀνθοῦσα ζωὴ τὸ Μικρὸ Χωριὸ ποῦ ἐπλήγη τόσο σκληρὰ ἀπὸ τὴν μεγάλη θεομηνία. Σπίτια μεταβλήθηκαν σὲ ἐρείπια, ἡ ὀλίγη ἔστω κατὰ τὴν προχωρημένη αὐτὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους βλάστησις κατεπνίγη, οἱ στάνες καὶ οἱ σταῦλοι, οἱ περισσότεροι τοῦλάχιστον, ἔγιναν νεκροταφεῖο καὶ ἀπλώθηκε ὁ θρῆνος ἐπάνω ἀπὸ τὰ χαλάσματα γιὰ τὸν χαμὸ ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἐρειπωμένα σπίτια τοῦ ἀκαρνανικοῦ αὐτοῦ χωριοῦ καὶ σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ βουνὸ ποῦ ἐξαπέλυσε τὸν ὄλεθρο καὶ τὴν συμφορὰ παρέμεινε ἄθικτη ἡ ἐκκλησιά. Καὶ ἂν δὲν ἐθρήνησε τὸ χωριὸ περισσότερα ἀνθρώπινα θύματα, τοῦτο διότι ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ βρισκότανε συγκεντρωμένο καὶ ἐκκλησιαζόμενο τὴν ὥρα τῆς καταστροφῆς στὴν ἐκκλησία παρακολουθώντας εὐλαβικὰ τὴν Κυ-

σιωπὴ τοῦ καὶ μὲ τὰ λόγια τοῦ καὶ μὲ τὰ καμώματά τοῦ καὶ μὲ κάθε τοῦ ἐκδήλωσι, νὰ φανερώνη τὴν θλιμμένη διάθεσι τῆς ψυχῆς τοῦ. «Καὶ ἔσται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παραλελυμένα, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀκάλυπτος, καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλεῖται, καὶ ἀκάθαρτος κεκλήσεται» (αὐτόθι, ιγ', 45). Κι' αὐτό, ὡσότου νὰ γιαιτρευθῆ ἀπὸ τὴν λέπρα τοῦ καὶ ξαναγυρίσῃ, γεμᾶτος ἀπὸ ὑγεία, στὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ριακάτικη θεία λειτουργία. Δὲν ἦταν δυνατόν νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητο καὶ μὲ ἀδιαφορία τὸ γεγονός αὐτὸ ὡς μιά θεία εὐδοκία. Ὅλοι ὅσοι διασώθηκαν εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸ καὶ στὴν συνειδησί τους ἐρριζώθη ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ ἀκατάληπτη τὸ πρωὶ ἐκεῖνο τῆς καταστροφῆς παρώθησις τοῦ πληθυσμοῦ νὰ μεταβῇ στὴν ἐκκλησία καὶ ἡ σωτηρία κατόπιν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ ποῦ ἦτο πυκνὸ ὅσο ποτὲ ἴσως ἄλλοτε ὑπῆρξαν ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα θαύματα. Ἡ πίστις πρὸς τὴν θαυματουργικὴ αὐτὴ θεία δύναμις ἐρριζώθη στὴν συνειδησί καὶ στὴν ψυχὴ καὶ τῶν πλεόν ὀλιγοπίστων. Ἀσφαλῶς ἡ σωτηρία τῶσων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων δὲν ὑπῆρξε τυχαία καὶ συμπτωματική. Μία θεία ἀγαθὴ εὐδοκία καὶ μοῖρα ἀγκάλιασε τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ τοὺς διεφύλαξε ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανάτου. Μακρὰ ἀπὸ κάθε ὑπερβολὴ ψευδαισθησεως θρησκοληπτικῆς! Ἡ ἐκκλησία ὡς οἶκος τοῦ Θεοῦ ἐστάθηκε πράγματι καὶ πάλιν τὸ σωτήριον καταφύγιον καὶ ἔρεισμον τῶν πιστῶν ποὺ ἐκινδύνεψαν. Καὶ ἀξίζει νὰ ἀνατείνουμε τὴν σκέψιν καὶ τὴν ψυχὴν μας πρὸς τὴν μορφὴν, τὴν ἔννοια καὶ τὸν βαθύτερον κόσμον ποὺ κλείει ἡ ἐκκλησία. Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ὁ εὐγετήριος οἶκος τῶν χριστιανῶν, ἡ ἐκκλησία, εἴτε μικρὸς ὡς ἐξωκκλήσι εἴτε μεγάλος ὡς καθεδρικός ναός, ἔκλειε πάντοτε τὴν εὐλογία ποὺ ὑπῆρξε προστατευτικὴ ἀσπίς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ὑπῆρξε ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ ταπεινότερη ἀκόμη σὲ ἐμφάνισιν τὸ ἀπλοῦν οἰκοδομικὸ ἔργο, τὸ φτωχὸ κτίσμα ποὺ εἶναι συνήθως σύνθεσις πέτρας καὶ χῶματος καὶ ἀσβέστη. Γιὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τὸ σύνθημα αὐτὸ κτίσμα ὑπῆρξε πάντοτε ἕνα ἐξωτερικὸ πλαίσιον τοῦ κυρίου κτίσματος ποὺ εἶναι, ἔστω καὶ μὲ ἕνα σταυρὸ καὶ μὲ ἕνα τρεμάμενον ἀναμμένον καντήλι, ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα κάθε ἐκκλησίας μὲ τὴν εὐλογία καὶ τὸ στήριγμα τῆς ἀγιότητος ποὺ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματί της. Αὐτὴ ἡ ψυχὴ τῆς ἐκκλησίας ὑψώθη πάντοτε καὶ ἀγκάλιασε τοὺς προσφεύγοντας μὲ εὐλάβεια καὶ ζητῶντας τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προοτασίαν της πιστοῦς.

Ἡ ἱστορία ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ ἀναφέρει πλῆθος δειγμάτων τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως τῆς ἐκκλησίας. Ἀπαραβίαστον ἄστυρον διὰ τοὺς καταδιωκομένους κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα ἐθεωροῦντο πάντοτε οἱ ναοὶ ποὺ ἄσχετα μὲ τὴν εἰδωλολατρείαν τῶν πιστῶν ἦταν πάντοτε οἱ εὐχετήριον οἶκοι τῆς ἑλληνικῆς ἐποχῆς. Ἡ λύσσα καὶ τὸ μένος τῶν διωκτῶν ἀνεκόπτοντο πάντοτε σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τοὺς χώρους τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λατρείας. Ἡ πραγματικότης αὐτὴ καταδείχθηκε ἀκόμη περισσότερο καὶ κατὰ τὴν χριστιανικὴν περίοδον σὲ ὅλες τὶς ἐπεχῆς καὶ τὶς συνθήκες. Ἡ ἱερότης

τῆς ἐκκλοίας καὶ ἡ συμπαράστασις τῆς στὶς διάφορες στιγμὲς τοῦ βίου τῶν χριστιανῶν ἔχει γίνεαι ἀκλόνητη συνείδησι τῶν ἐλλήνων ἰδίως χριστιανῶν. Οἱ ξενητεμένσι Ἕλληνες τὴν ἐκκλησίαν τῆς γενεῆς τειράς των ἐνθυμοῦνται καὶ νοσταλοῦν πάντοτε νὰ ἀντικρύσουν τὸ μικρὸ καμπαναριὸ τῆς κάπεια μέρα καὶ πάλιν, τὴν γλυκεῖαν μέραν τοῦ νότου, καὶ ν' ἀκούσουν τὸν ἦχον τῆς καμπάνας τῆς. Καὶ οἱ πρῶτες χρηστικὲς ἀποστολὲς εἶναι προωρισμέναι καὶ ταμέναι γιὰ τὴν ἐκκλοίαν τοῦ χωριοῦ των. Μιὰ καμπάνα, ἓνα μικρὸ καμπαναριὸ, μιὰ φτωχὴ φρεσκοβαμμένη ἀλλὰ πάντα καὶ ἀπαστράπτουσα ἀπὸ καθαριότηταν πρόσοψι τῆς ἐκκλησίας των ὑπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ὁποίας ἔζησαν καὶ ἐπεκρινώθησαν πολὺ συχνὰ μὲ τὸν Θεὸ εἶναι ὁ σκοπὸς μεγάλου κάπτε μέρους τῆς προσφορᾶς ἐκ τοῦ μὸχθου τῆς ἐργασίας τοῦ ἀποδήμου Ἕλληνοῦ χριστιανοῦ ὀρθοδόξου. Ἡ ἱστορία ἐξ ἄλλου ἀναφέρει πυρκαϊῆς ποὺ μετέβαλαν σὲ στάχτη ὀλόκληραν περιοχὰς στὶς ὁποῖαι ὅμως ἡ πύρινη λύσσα ἀφῆκε ἀνεγχιχτες τὶς ἐκκλησίας μὲ ὀλίγα γειτονικὰ πρὸς αὐτὰς χτίσματα γιὰ νὰ τονωθῆ περισσότερον ἢ πίστις τῶν χριστιανῶν. Ἄγνωστο ἀπὸ ποίους καὶ κατὰ ποῖον τρόπον, μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν ὀλόκληρη μεγάλη περιοχή τῆς Πόλης ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός. Τὰ πάντα σχεδὸν εἶχαν καταστραφῆ. Ἐχασε τὴν μορφήν τῆς ἡ χριστιανικὴ αὐτὴ περιοχή. Καὶ ὅμως δυὸ ἐκκλησίες τῆς ποὺ τὴν ἐπροστάτευσαν διεσώθησαν γιὰ ν' ἀποτελέσουν ἐλπίδα καὶ ἐνθάρρυνσι πρὸς ἀναδημιουργίαν τῆς κατεστραμμένης αὐτῆς χριστιανικῆς περιοχῆς. Καὶ ὅταν βραδύτερον στίφη ἀτάκτων ἀλλοθρήσκων ἐπέδραμαν κάποια φθινοπωρινὴ νύχταν τοῦ Σεπτεμβρίου γιὰ νὰ καταστρέψουν ὀλοκληρωτικὰ τὶς ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος ἢ ψυχῆ τῆς ἐκκλησίας, κάθε ἐκκλησίας, καὶ ἡ θαυματουργικὴ τῆς δύναμις δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ σχεδίου τῶν ἐπιδρομέων. Ἐπάνω στὰ ἐρείπια ποὺ συνεσώρευσαν οἱ ἀλλόδοξοι ὑψώθησαν νέα κτίσματα ἐκκλησιῶν μὲ τὴν θεῖαν εὐλογίαν ποὺ διέσωσε αὐτὴν πάντοτε τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν μεγάλο Ἀρχηγὸ τῆς.

Ἀσφάλεια τῆς ζωῆς καὶ τῆς ψυχικῆς γαλήνης τὸ τραγουδισμένον μικρὸ ἐξωκκλήσι τοῦ βουνοῦ. Καὶ στοὺς μεγάλους ἀγῶνας τοῦ ἔθνους ἡ ἐκκλησία ἀπετέλεσε τὸ μεγάλο καταφύγιον καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀπελπισμένων. Δὲν ἀναφέρεται περίπτωσις ποὺ νὰ ἐγκατέλειψε ἡ θεῖα προστασία ὅσους εἶχαν καταφύγει ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου. Φιλόξενος πάντοτε ὁ θεῖος αὐτὸς Οἶκος. Τὰ τρεμάμενα φῶτα τῶν κεριῶν καὶ τῶν καντηλιῶν του ἐσκόρπισαν πάντα τὸ φῶς τῆς ἐλπίδας στὶς σκοτεινισμένες καὶ τρικυμισμένες ψυχὰς. Μαζὶ μὲ τοὺς ἀγρυπνοῦντας καὶ δεομένους γιὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν καὶ ἄλλων ἀγαπημένων των προσώπων ἀγρύπνησαν ἄορατα οὐχὶ

ὀλίγες φορές ἡ Μεγάλη Μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἅγιοι ποῦ ἐζητεῖτο ἡ μεσολάβησις των διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας. Ἡ ἐκκλησία μὲ τὴν εὐλογία στάθηκε πάντοτε καὶ τιμωρὸς πρὸς τοὺς θρασεῖς ποῦ ἐτόλμησαν νὰ βεβηλώσουν τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν παράδοσί της.

Ἡ σωτηρία τῶν ἐκκλησιαζομένων κατὰ τὴν ὥρα τῆς καταστροφῆς στὸ Μικρὸ Χωριὸ ὅσο καὶ ἂν φαίνεται συμβατική θὰ πρέπει ὡς τόσο νὰ ἀναγνωρισθῆ ὅτι ὀφείλεται οὐ θεϊκὴ δύναμις ποῦ παρενέβη γιὰ νὰ περιφρουρήσῃ τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου. Θὰ μειδιοῦν βεβαίως ἄρκετοὶ ὀλιγόπιστοι ποῦ ἔχουν διακόψει τὶς σχέσεις μὲ τὴν θρησκεία καὶ τὴν θαυματουργικὴ δύναμις τοῦ Θεοῦ. Ἡ πεποίθησις τῶν διασωθέντων καὶ τῶν ἄλλων ποῦ μόλις κατῴρθωσαν νὰ διαφύγουν τὸν κίνδυνον ἔχει μεταβληθῆ πρᾶγματι οὐ μὴ ἀκλόνητη συνείδησις γιὰ τὴν προστασία ποῦ προσέφερε ἡ Ἐκκλησία τοῦ τραγικοῦ χωριοῦ τῆς Ρούμελης εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐκκλησιαζομένων τὸ πρῶτὸ αὐτὸ τῆς Κυριακάτικης λειτουργίας. Ἀλλὰ ταυτοχρόνως τὸ θαῦμα αὐτὸ τῆς διασώσεως τῶν ἐκκλησιαζομένων προεβλήθη ἀμέσως καὶ ὡς φωτεινὴ ἔνδειξις δι' ὅσους παραλείπουν τὰ καθήκοντα τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λατρείας των εἰς τοὺς εὐκτερίους οἶκους τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐκκλησιασμός τῶν χριστιανῶν ποῦ ἀποτελεῖ ἱερὰν ὑποχρέωσιν καὶ παράδοσιν προβάλλεται διὰ τοῦ θαύματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ καὶ ὡς μὴ ἐγγύθις ἀσφαλείας αὐτῆς τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανῶν. Οἱ κίνδυνοι βέβαια μᾶς περιτριγυρίζουν πάντοτε καὶ παντοῦ. Καὶ δὲν γνωρίζομεν τὴν στιγμήν ποῦ θὰ ἐνσκήψῃ ἡ θανάσιμος συμφορὰ. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσφέρεται διαρκῶς ὡς προληπτικὸν καταφύγιον πρὸς ἀντιμετώπισιν οἰουδήποτε κινδύνου. Ἀλλὰ ἡ τέλεισις τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων κατὰ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας τῆς προσευχῆς καὶ τῶν ἱεραργιῶν ἀποτελεῖ τὴν ἐκδήλωσιν μιᾶς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ μιᾶς πίστεως ποῦ παρακολουθοῦν καὶ προστατεύουν οἱ φύλακες ἄγγελοι τῶν πιστῶν καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ποῦ προβάλλονται πάντοτε ὡς παράδειγμα εἶναι οἱ πραγματικῶς εὐνοούμενοι τοῦ Θεοῦ, τοὺς ὁποίους συντρέχει πάντοτε ἡ θεῖα εὐδοκία καὶ προστασία. Τέτοιοι ἀσφαλῶς ἄνθρωποι ἦταν καὶ οἱ διασωθέντες τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ ποῦ ἔγραψαν μὴ ξεχωριστὴ σελίδα εἰς τὴν τραγικὴν ἱστορίαν τῆς συμφορᾶς τοῦ γραφικοῦ χωριοῦ τῆς Ρούμελης.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ἡ ἄκρα τοῦ φιλανθρωπία.

Κάποιος ἄνθρωπος ἔλαχε νὰ κακοτυχήσῃ καὶ νὰ ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν προτητερινή του καλὴ κατάστασιν· κι' ἀπὸ πλούσιος καὶ πολυφημισμένος ποῦ ἦτανε, ἐζοῦσε τώρα στὴν ἀφάνεια· καὶ εἶχε τέτοια φτώχεια, ποῦ ἐστεροῦντανε τὰ πάντα, καὶ δυσκολευότανε ἀκόμα καὶ γι' αὐτὸ τὸ καθημερινὸ του ψωμί.

Κι' ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ σὲ τέτοιο ξεπεσμό καὶ σὲ τέτοιο χάλι, καταστᾶ νὰ χάσῃ τὰ συλλογικά του καὶ νὰ μὴν ξέρῃ τί κάνει. Γιατὶ ἡ πείνα καὶ ἡ φτώχεια εἶναι κακὸς σύμβουλος. Ξέρετε λοιπὸν τί σκέφτηκεν ὁ κακομοιριασμένος αὐτὸς ἄνθρωπος; Ὁ Θεὸς τοῦ εἶχε δώσει τρεῖς κόρες, ποῦ ἦτανε καὶ οἱ τρεῖς καλοφτιαγμένες, καὶ ἡ μιὰ ὁμορφότερη ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἔβαλε λοιπὸν μὲ τὸν νοῦ του, νὰ τὴν παραδώσῃ στὴν ἀμαρτία καὶ στὴν πορνεία καὶ μὲ τὰ χρήματα ποῦ θὰ εἰσπράττανε ἀπὸ τὴν ἄτιμη καὶ ἐπαίσχυντη αὐτὴ πράξιν νὰ συντηρῇ τὸ σπιτικό του. Γιατὶ δὲν τοῦ ἦτανε βολετὸ νὰ τὴν θρέψῃ, μὰ οὔτε καὶ νὰ τὴν παντρέψῃ· καὶ τέτοια ἦτανε ἡ φτώχεια ποῦ μέσα της παράδερνε, ποῦ κανένας ἄνδρας δὲν τὴν ἔπαιρνε.

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ πρᾶγμα τῶκαμεν ὁ Θεὸς νὰ φθάσῃ κι' ὡς ταῦτιὰ τοῦ ἁγίου Νικόλαου, καὶ κυττάξετε νὰ ἰδῆτε τί ἐμχανεῦθηκεν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Ἁγίου, γιὰ νὰ τοὺς συντρέξῃ καὶ νὰ τοὺς σώσῃ, μ' ἄκρα φρονιμάδα καὶ σύνεση. Δὲν ἔβαλε μὲ τὸν νοῦ του νὰ πάῃ νὰ τὸν βρῇ καὶ νὰ τὸν παρηγορήσῃ κάπως μὲ λόγια, συντρέχοντάς τον κι' ὅλας μ' εὐεργετικὸ χέρι, ὅπως τὸ συνηθίζουνε οἱ μικροψυχοί. Ἦξερεν ὁ Ἁγιος, πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν τὸ καλοδέχονται αὐτοὶ ποῦ προτιήτερα ἐζούσανε ἀρχοντικά καὶ πλούσια· κι' ὅτι τοὺς πληγώνει τὴν ψυχὴ τους, γιατί τοὺς φέρνει στὸ νοῦ τους τὴν παληὰ τους ἀρχοντιά. Ἀλλὰ σὰν νᾶθελε νὰ ξεπεράσῃ τὴν εὐαγγελικὴ προσταγή, ποῦ μᾶς λέει νὰ μὴν ξέρῃ τ' ἀριστερόμας χέρι τί κάνει τὸ δεξιὸ μας, θέλησε νὰ μὴν πάρῃ καθόλου εἶδησιν ὁ εὐεργετούμενος, ποιὸς τὸν εὐεργετοῦσε. Τόσο πολὺ δὲν ἐπιζητοῦσε τὰ παινέματα τῶν ἀνθρώπων. Κι' ἐφρόντιζε, κάνοντας τὸ καλὸ, νὰ κρύβεται περισσότερο ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἐγκληματοῦνε καὶ κάνουνε τὸ κακό.

Χωρὶς νὰ χάσῃ λοιπὸν καιρὸ, πῆρεν ἀρκετὸ χρυσάφι σὲ διάφορα νομίσματα κι' ἀφοῦ τᾶκαμεν ἓνα δεματάκι πῆγε, πάρωρα πολὺ καὶ μέσα στὴ βαθεῖα νύκτα, στὸ σπίτι τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Καὶ χωρὶς νὰ τὸν πάρῃ κανεὶς εἶδησιν, ἀπὸ κάποια μικρὴ πορτο-

πούλα, ἔρριξε μέσα στο σπίτι τὸ δέμα· καὶ γρήγορα γρήγορα ξαναγύρισε κι' ἔφυγε, σὰν νὰ ντρεπόντανε, μήπως τὸν ἔβλεπε κανεὶς.

Ὅπως λοιπὸν ἐκεῖνος ξύπνησε πρῶτῃ πρῶτῃ, ὅπως τὸ συνήθιζε, βρῆκε τὸ δεμάτι· κι' ὅταν τάνοιξε καὶ εἶδε τὸ ἄφθονο χρυσάφι ποῦ εἶχε, τὰ σάστισε κι' ἐνόμισε πὼς βλέπει ὄνειρο. Τῶβλεπε λοιπὸν, καὶ τῶφερνε μπροστὰ στὰ μάτια του, καὶ τῶτριβε μὲ τὰ δάκτυλά του καὶ τὸ καλοξέταζεν, ἄν πραγματικὰ εἶναι χρυσάφι. Κι' ὅταν ἐπέιοθηκε πὼς εἶναι ἀληθινό, τὸν ἐπῆρε ἡ χαρὰ, κι' ἐθαύμαζε κι' ἀποροῦσε, πὼς ἐγένικεν ἓνα τέτοιο πρᾶγμα· κι' ἀπὸ τὴ συγκίνησή του τὸν πήρανε τὰ κλάματα. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ βασανίζη τὸ μυαλό του καὶ νὰ λογιάζη ἓναν ἓναν ὅλους τοὺς γνώριμους του, ποίους νᾶτανε ἄραγες ποῦ νὰ τῶχε κάμει αὐτό· μὰ δὲν ἔσταματοῦσεν ὁ νοῦς του σὲ κανένα. Καὶ στὸ τέλος ἐπίστεψε, πὼς ὁ Θεὸς τοῦ τῶκαμε, γιὰ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ποῦ εἶχε βάλει στὸ νοῦ του νὰ κάνῃ. Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ διόλου καιρὸ, βρῆκεν ἓνα καλὸ κι' ἐργατικὸ παιδί καὶ τὸ πάντρεψε μὲ τὴν μίαν ἀπὸ τὶς τρεῖς κόρες του, δίνοντάς του γιὰ προῖκα τὸ χρυσάφι ποῦ τοῦστειλεν ὁ Θεός.

Αὐτὸ λοιπὸν τῶμαθεν ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ κατευχαριστήθηκε γιὰ τὴν καλὴ καὶ θεάρεστη αὐτὴ πράξη του. Γιατὶ αὐτὸ ἤθελε κι' ἐκεῖνος καὶ ο' αὐτὸ ἀπέβλεπε· νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ βρόχια τῆς ἁμαρτίας, μὲ τὸν γάμο τῶν κοριτσιῶν του. Ἐτοιμάσθηκε λοιπὸν, νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴ δεύτερη κόρη του· κι' ἀφοῦ ἐδεμάτισε πάλιν ἰσόβαρο χρυσάφι, ξαναπῆγε, νύκτα πάλι, καὶ χωρὶς νὰ τὸν πάρῃ κανένας εἶδηση, τὸ ξανάρριξεν ἀπὸ τὴν πορτοπούλα μέσα στὸ σπίτι.

Σὰν ἐξύπνησε λοιπὸν ἐκεῖνος σὺναυγα κι' ἐξαναβρῆκε τὸ δέμα μὲ τὸ χρυσάφι, ἐσάστισεν ὅπως καὶ τὴν πρώτη φορά· καὶ γονατίζοντας, ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του στὸ χῶμα καὶ τὸ κατάβρεχε μὲ δάκρυα, δοξολογώντας τὸν Θεό—«Θεέ μου, ἔλεγε, πολυέλεε καὶ πολυεύσπλαγχνε, ποῦ δὲν ἀφήνεις κανένα νὰ χαθῇ, παρὰ ἡ χάρη σου οἰκονομᾷ κάθε ἀναγκαιμένον ἄνθρωπο· ἐσύ, Θεέ μου, γιὰ τὴν παρακοὴ καὶ γιὰ νὰ μᾶς σώσῃς, ἐγένικες προτιήτερα ἄνθρωπος. Καὶ στὴν περίστασιν αὐτὴν τώρα, μ' ἔσωσες τὸν ἄμοιρον ἀπὸ τὶς παγίδες τοῦ Σατανᾶ, ποῦ μοῦ τὶς εἶχε στήσει ὁ δόλιος καὶ τρισκατάρατος, μὲ τὰ παιδιὰ μου. Θέλημα δικό σου ἦτανε, Θεέ μου, νὰ φανερωθῇ ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ποῦ ἐπάνω στὴ γῆ μας αὐτὴ μιμεῖται τὴν πολιτεία τῶν ἀγγέλων σου, καὶ βγάζοντάς με ἀπὸ τὴ φτώχεια μου, μ' ἔσωσεν ἀπὸ τὸν γκρεμνὸ ποῦ πήγαινα νὰ πέσω. Φανέρωσέ μου τον, Θεέ μου, ποίος εἶναι. Γιατί, μὲ τὸ θέλημά σου καὶ μὲ τὴ βοήθειά

του, θὰ παντρέψω τώρα καὶ τὴ δεύτερη κόρη μου, ποὺ ἐκινδύνεψε νὰ γίνη θήραμα τοῦ Σατανᾶ».

Τέτοια ἔλεγε· καὶ στὸ συντομώτερο ποὺ μπορούσε καιρὸ βρῆκεν ἄντρα καὶ γιὰ τὴ δεύτερη κόρη του καὶ τὴν ἐπάντρεψε· Καὶ εἶχε βέβαιη πλέον τὴν ἐλπίδα, πὼς τὸ ἴδιο θὰ γίνη καὶ γιὰ τὴν τρίτη, καὶ πὼς ἡ προῖκα τῆς εἶναι ἀπὸ τώρα ἔτοιμη· καὶ πὼς τὴν ἔχει κι' ὄλας, μὲ ἀσφάλεια, στὰ χέρια του. Κι' ἐπειδὴ περίμενε, πὼς μὲ τὸν ἴδιο τρόπο θὰ γίνη, εἶχε τὸν νοῦ του καὶ ἦτανε προσεκτικὸς κι' ὄλο ἔγνοια, πότε θὰ συμβῆ αὐτό. Ξαγρυπνοῦσε λοιπὸν ὄλη τὴ νύκτα, μήπως τοῦ ξεφύγῃ ὁ φιλόφρωνος αὐτὸς πλουτοδότης· κι' ἐλογάριαζεν, ὅταν φανερωθῆ, νὰ τρέξῃ νὰ τὸν πιάσῃ, καὶ νὰ μάθῃ ποιοὺς ἦτανε καὶ ποιοὺς τοῦ στέλλει τὸ ἀφθονον αὐτὸ χρυσάφι. Καὶ μὲ τὴν προσμονὴν τοῦ ἐρχομοῦ του ξαγρυπνοῦσε.

Κάποια νύκτα λοιπὸν, βαδίζοντας ἀνάλαφρα καὶ χωρὶς ν' ἀκούγεται διόλου, ἐπλησίασε μέσα στὸ πηχτὸ σκοτάδι ὁ ἅγιος Νικόλαος στὸ σπίτι του. Κι' ἀπὸ τὴν ἴδια πορτοπούλα ξαναπέταξε μέσα καὶ τὸ τρίτο δέμα, μὲ τὸ ἴδιο ποσὸ χρυσαφιοῦ, κι' ἀμέσως ἔφυγε γιὰ τὸ σπίτι του. Αὐτὸς λοιπὸν ἄκουσε τὸν κρότο ποὺ ἔκανε τὸ δέμα σὰν ἔπεσε, καὶ καταλαβαίνοντας πὼς εἶχεν ἔλθει ὁ μεγάλος εὐεργέτης του, ἔτρεξεν ἀμέσως, μ' ὄση δύναμη εἶχε, γιὰ νὰ τὸν προλάβῃ καὶ νὰ τὸν φθάσῃ. Καὶ στὸ τέλος τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἀναγνώρισεν ἀμέσως· γιατί ὁ ἅγιος ἦτανε ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους κι' ἀπὸ τοὺς ἀρχοντας τοῦ τόπου. Ἔπεσε λοιπὸν στὰ πόδια του, καὶ τὸν ἀποκαλοῦσε σωτήρᾶ του καὶ λυτρωτῆ του, γιὰτὶ σώζει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ εἶναι ἔτοιμοι νὰ πέσουνε στὸ βάραθρο τῆς καταστροφῆς.

Αὐτὰ καὶ τέτοια τοῦλεγεν ἐκεῖνος, μὲ τὰ μάτια του πνιγμένα στὰ δάκρυα. Κι' ὁ ἅγιος, ἐπειδὴ εἶδε πὼς τὸν ἐγνώρισε, τὸν ἐσήκωσεν ὄρθιο καὶ τὸν ὠρkiζε, στὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του, νὰ τὸ κρατήσῃ μυστικὸ σ' ὄλη του τὴ ζωὴ καὶ νὰ μὴν εἰπῆ τίποτε ἀπολύτως σὲ κανένα.

Πῶς διορθώθηκεν κάποιος αἰρετικός.

Μιὰ φορὰ κάποιος αἰρετικὸς, ποὺ εἶχεν ἀπαρνηθῆ τὴν ὀρθοδοξία καὶ εἶχε γίνῃ Μανιχαῖος, ταξιδεύοντας γιὰ νὰ πάῃ σὲ κάποιο δικό του, νυχτώθηκε μέσα στὴν ἔρημο.

Ὅταν λοιπὸν ἐσκοτείνιασε πολὺ, τὸν ἐκυρίεψεν ἀγωνία, κι' ἀναζητοῦσε νὰ βρῆ κάποιο μέρος γιὰ νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ περάσῃ τὴ νυκτιὰ του. Κάπου λοιπὸν ἐκεῖ κοντά, κατοικοῦσεν ἕνας Ὀρθόδοξος ἀναχωρητῆς, ποὺ ἔτυχε νὰ συναπαντηθοῦνε κάποτες καὶ νὰ γνωρισθοῦνε καὶ ποὺ τὸν ἤξερε καλὰ πὼς ἦτανε αἰρετικὸς. Καὶ γι' αὐτό,

μολονότι δὲν εἶχε ποῦ ἄλλοῦ νὰ πάη, ἐδείλιαζε νὰ τὸ κάνη, ἐπειδὴ ἐφοβόντανε πῶς δὲν θὰ τὸν δεχθῆ γιὰ τὴν ἄλλαξοπιστία του.

Τὸν ἐζόρισεν ὁμως ἡ ἀνάγκη· καὶ θέλοντας καὶ μὴ, ἐτράβηξε γιὰ τὴ σκῆτη του καὶ τοῦ κτύπησε τὴν πόρτα του. Τᾶνοιξε λοιπὸν ὁ Γέροντας καὶ μόλις τὸν εἶδε τὸν ἐγνώρισε παρευθὺς καὶ τὸν ἐδέχθηκε πασίχαρος. Τὸν ἔβαλε μάλιστα νὰ φάη κάτι, γιὰ νὰ συμπιασθῆ. Καὶ ὕστερα τοῦκαμε μέρος γιὰ νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ κοιμηθῆ.

Ὁ Μανιχαῖος λοιπὸν ὅλη τὴ νύχτα δὲν ἔκλεισε μάτι, παρὰ εἶχε μέσα στοῦ νοῦ του τὴν καλωσύνη καὶ τὴ συμπάθεια ποῦ τοῦδειξε ὁ Γέροντας, κι' ἔλεγε—Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ μὴ μὲ ξεσυνερισθῆ ὁ ἄνθρωπος αὐτός; κι' ἐνῶ ξέρει καλὰ ποιὸς εἶμαι καὶ τί πρεσβεύω, μ' ὅλα ταῦτα μὲ περιποιήθηκε τόσο πολὺ καὶ μὲ φιλοξένησε μὲ τέτοια προθυμία. Πραγματικὰ λοιπὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός.

Κι' ὅταν ξύπνησε τὸ πρωὶ τὸν ἐπλησίασε καὶ προσπέφτοντας στοῦ Γέροντα, τοῦλεγε μὲ συγκίνηση καὶ μὲ δάκρυα —'Απὸ σήμερα κι' ἐγὼ εἶμαι Ὁρθόδοξος. Κι' ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἔμεινε κοντά του.

Ἐπίδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ
ΤΟΜΟΙ 1 - 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα
μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα
ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἑκκλησιολογικοὶ συμβολισμοὶ ἀπὸ τῆ Γραφῆ

Η ΝΑΖΑΡΕΤ ΚΙ' Η ΚΑΠΕΡΝΑΟΥΜ

Ποιές εἶναι οἱ προϋποθέσεις, πού χρειάζονται, γιά νά εἶναι βέβαιο ὅτι ἀνήκει κανεὶς στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἄρκει τάχα νά ἔχη βαπτισθῆ καί νά εἶναι γραμμένος στά μητρῶα μιᾶς ἐνορίας; Ὁχι, ἀσφαλῶς. Ἀνήκει κανεὶς στήν Ἐκκλησία, ὅταν εἶναι ζωντανὸ μέλος της. Ὅταν δηλαδή πιστεῦν στὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος καί σὲ ὅλες τὶς ἀλήθειες, πού ταμιοῦχος καί διδάσκαλός τους εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Κι' ὅταν, μετέχοντας στὴ λειτουργικὴ ζωὴ, ἀγωνίζεται νά ἐκπληρώνη τὶς ἐντολές τοῦ Εὐαγγελίου, ζῶντας σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε μονάχα εἶναι ἀληθινὸ τέκνο τοῦ Θεοῦ, «ζῶν λίθος» στὴ νοητὴ οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Πολλοὶ φέρουν τυπικὰ τὴν ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ, χωρὶς νά εἶναι πράγματι χριστιανοί. Πολλοὶ λέγονται ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἐνῶ δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο, γιὰτὶ ἢ ἀπιστία κι' ἢ πλάνη στρατωνίζονται στὴ διάνοιά τους κι' ὁ βίος τους εἶναι μία μεγάλη ἀνορθογραφία μπροστὰ σὲ ὅσα διδάσκει κι' ἐντέλλεται ἡ Ἐκκλησία. Ὅλοι αὐτοὶ ἀνήκουν ἐπιφανειακά, τυπικὰ στήν Ἐκκλησία. Στὴν πραγματικότητα, εἶναι νεκρὰ κι' ἀποκεκομμένα μέλη της, δὲν ἔχουν σχέσι μαζί της.

Γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος: «Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης (ὁ Βαπτιστὴς) παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἔλθων κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ». Ἡ Ναζαρέτ ἦταν πρῶτα ἡ πόλις του. Αὐτῆς ὁ Χριστὸς ἦταν κάτοικος ἀνάκαθεν. Ὅταν ὁμως ἦλθε ἡ ὥρα νά ἀρχίσῃ τὸ σωτήριον ἔργον του, κηρύσσοντος τὴν ἀλήθειαν, πού ἔφερε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, παράτησε τὴ Ναζαρέτ καὶ πῆγε στὴν Καπερναοὺμ, ὅπου ἔμενε τόσο συχνὰ κι' ὅπου δημιούργησε τόσο στενοὺς δεσμοὺς, ὥστε ὁ ἴδιος εὐαγγελιστὴς νά χαρακτηρίζῃ τὴν Καπερναοὺμ «ἰδίαν πόλιν» τοῦ Κυρίου, δηλαδή «δικὴ του». Ἡ Ναζαρέτ ἦταν ἡ τυπικὰ, ἡ ἐπιφανειακά «ἰδία» πόλις του. Οὐσιαστικὰ, πραγματικὰ, τέτοια ἦταν ἡ Καπερναοὺμ καὶ μ' αὐτὸ τὸν τίτλον ἀπαθανάτισθηκε μέσα στὸ Εὐαγγέλιον. Ποιὰ ἦταν ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς δυὸ πόλεις;

“Ότι στήν πρώτη, τῇ Ναζαρέτ, ὁ Χριστός λογαριαζόταν ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους τῆς, χωρὶς αὐτοὶ νὰ συνδέωνται μαζί του μὲ τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγάπη, πού τοῦ ὤφειλαν. Ἐνῶ στῇ δεύτερη, τὴν Καπερναοὺμ, πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι, πού τοῦ πρόσφεραν αὐτὴν τὴν πίστι καὶ αὐτὴ τὴν ἀγάπη.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ναζαρέτ οὔτε τὸν ἔνοιωσαν, οὔτε τὸν ἀγάπησαν. Διαβάζουμε πάλι στὸν εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο: «Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρην ἐκεῖθεν καὶ ἔλθων εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ οὗτός ἐστι ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πάσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος (πού νὰ μὴ τιμᾶται) εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν». Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Μάρκος, διηγούμενος σχεδὸν αὐτολεξεῖ τὰ ἴδια, καταλήγει πρὸς ἐκφραστικά: «Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν». Ἀλλὰ στὸν εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ χρωστᾶμε τὴν πληρέστερη σχετικὴ διήγησι καὶ τὸ τέλος τῆς, πού οἱ δυὸ ἄλλοι εὐαγγελισταὶ παρασιωποῦν: «Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ... καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους, ἐφ’ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο».

Αὕτῃ ὑπῆρξε ἡ Ναζαρέτ. Ὅχι μόνο δὲν ἀγάπησε τὸν Χριστό, πού θὰ μπορούσε νὰ τὸν λέγη δικό της ὅσο καμμιά ἄλλη πόλις τῆς Ἁγίας Γῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐμίσησε σὲ τόσο βαθμό, ὥστε νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὸ φρύδι ἑνὸς κρημοῦ, μὲ σκοπὸ νὰ τὸν ρίξῃ σὲ βάραθρο καὶ νὰ τὸν ἐξαφανίσῃ καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ γιὰ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος.

Ἀντίθετη συμπεριφορὰ ἔδειξε ἡ Καπερναοὺμ. Ἐκεῖ ὁ Χριστὸς ἔγινε δεκτὸς μὲ ἀνοιχτὴ καρδιά, γνώρισε τοὺς πρὸ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς

μαθητάς του, δίδαξε, θαυματούργησε, έγινε δικός της και τήν ἔκανε δική του.

Αὐτές οἱ δυὸ πόλεις εἶναι σύμβολα γιὰ τὴν ἄποψι, ἀπὸ τὴν ὁποία μιλάμε. Ἡ Ναζαρέτ ἐκπροσωπεῖ τοὺς χριστιανούς, πού εἶναι μόνο στὸ ὄνομα χριστιανοί, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι, κι' ὅπως οἱ Ναζαρηνοὶ λογαριάζονταν συμπολίται τοῦ Χριστοῦ κι' ὅμως δὲν συνδέονταν μαζί του, ἔτσι κι' αὐτοὶ δὲν εἶναι ἀληθινοὶ «συμπολίται τοῦ Θεοῦ», ὅπως ἀποκαλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὰ γνήσια μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἐκείνους πού πιστεύουν στὸν Χριστό, ἀγαποῦν τὸν Χριστό, πράττουν τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοὶ μοιάζουν μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Καπερναοῦμ.

Ἐνα μέρος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πάντα μιὰ Ναζαρέτ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀνομαστικούς συμπολίτες τοῦ Χριστοῦ, πού δὲν εἶναι τέτοιοι καὶ στὴν οὐσία, ἀλλὰ μὲ τὶς σκέψεις, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ ἔργα τους ἀρνοῦνται κι' ἀποδοκιμάζουν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν ὀδηγοῦν στὸν κρημνό.

Κι' ὅμως, ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἄποψι, κι' αὐτοὶ δὲν εἶναι ξένοι κι' ἀπαλλοτριωμένοι, ἀποκεκομμένοι κι' ἀπόβλητοι. Ἡ Ἐκκλησία, ὅσο κι' ἂν ὠρισμένα τέκνα της δείχνουν μὲ τὴ ζωὴ τους ὅτι τὴν ἔγκατέλειψαν κι' εἶναι ἐχθροὶ της, δὲν παύει νὰ τὰ θεωρῇ δικά της, περιμένοντας τὴν ἐπιστροφή τους, κάνοντας τὸ καθετὶ ὥστε νὰ τὰ φέρῃ σὲ ἀνάνηψι, σὲ μετάνοια. Ἄν ἡ Ναζαρέτ ἀρνήθηκε τὸ Χριστό, ὁ Χριστὸς δὲν ἀρνήθηκε τὴ Ναζαρέτ. Δίδαξε στὴ συναγωγή της, ἔκαμε κι' ἐκεῖ μερικά θαύματα, δείχνοντας τὸ ἔλεός του, τὴ στοργὴ του. Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἔνδειξις στὰ Εὐαγγέλια ὅτι ξαναγύρισε σ' αὐτὴ μετὰ τὴν ἀποδοκιμασία καὶ τὸ μῖσος πού τοῦ ἐπιφύλαξαν οἱ κάτοικοί της. Ἀλλὰ ἐξακολούθησε νὰ συνδέῃ τὸ ὄνομά του μὲ τὸ δικό της καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν πόλι προστέθηκαν ψυχὲς ἀφωσιωμένες στὸ σύνολο ἐκείνων, πού τὸν ἀγάπησαν καὶ σχημάτισαν τὸν πρῶτο πυρῆνα τῆς Ἐκκλησίας του.

Ἄν, λοιπόν, ἓνα μέρος τῶν χριστιανῶν θυμίζει τοὺς Ναζαρηνοὺς, δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι ψυχὲς προωρισμένες ὅπωςδήποτε γιὰ τὴν ἀπώλεια, ὅτι ἔπαυσαν ὀριστικά νὰ ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία. Κανένα εἶδος ἀμαρτίας δὲν εἶναι ἱκανὸ νὰ ἐξασφαλίσῃ προκαταβολικά στὸν Διάβολο τὴ νίκη, ἐφ' ὅσον ποτέ, ἕως τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου κάθε

ἀπίστου, κάθε αἰρετικοῦ, κάθε ἀσώτου, δὲν ἀποκλείεται ἡ μετάνοιά του. Ἡ Ναζαρέτ κι' ἡ Καπερναοὺμ δὲν εἶναι δυὸ χῶροι ἀποκλεισμένοι ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο. Κάθε τόσο σημειώνονται ἀποστασίεις καὶ μεγάλες πτώσεις, ὅπως καὶ μετάνοιες κι' ἐπιστροφές. Κάθε τόσο, ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης ἐναλλάσσεται κατὰ ἓνα μέρος. Πάντοτε δὲ ἡ τάσις τῆς Ἐκκλησίας, τάσις ἀγάπης κι' αἰσιοδοξίας, βασιsmένη στὴν πείρα, στὴν πίστι, στὴν ἐλπίδα, εἶναι νὰ βλέπη τὴ Ναζαρέτ σὰν μιὰ λεπτομέρεια, σὰν κάτι τὸ προσωρινό, καὶ τὴν Καπερναοὺμ σὰν τὸ μεγάλο καὶ θριαμβευτικὸ γεγονός, στὸ ὁποῖο ἀνήκει τὸ μέλλον. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία καμμιὰ ψυχὴ δὲν θεωρεῖ σὰν μόνιμη κάτοικο τῆς Ναζαρέτ κι' ἀπεναντίας κάνει τὸ πᾶν γιὰ νὰ εἰσαγάγῃ καὶ νὰ μονιμοποιήσῃ στὸν χῶρο τῆς Καπερναοὺμ τὴν κάθε ψυχὴ.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ τὴν ἱερωτάτην μορφήν τοῦ Προστάτου τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν τοῦ καὶ τὴν γῆν αὐτῆς καθαγιάσαντος διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ Του θανάτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου δὲν ἔχουν εἰσέτι, πλὴν τινων καθαρῶς ἱστορικῶν ἔργων ἢ συναξαρίων, συντεθῆ ἔργα λογοτεχνικά—ποιήματα ἢ πεζά—ἐμφαίνοντα τὴν ζωὴν, τὸ ἔργον καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τρόπον ἀρμόζοντα πρὸς τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἱστορικὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, προκηρῦσσομεν διαγωνισμὸν διὰ τὴν συγγραφὴν:

Α' ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

1) Τὸ ἔργον θὰ εἶναι λογοτεχνικῆς ὕφης, ἦτοι Θρησκευτικὸν Πεζογράφημα καὶ οὐχὶ ἱστορικὴ πραγματεία ἢ μονογραφία.

2) Τὸ θέμα, εἰλημμένον ἀπὸ τὸν βίον, τὴν δρᾶσιν καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Ἀποστόλου, θὰ εἶναι τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς καὶ συνθέσεως τοῦ Συγγραφέως. Δύναται νὰ ἐκτείνεται εἰς τὴν ὅλην ζωὴν τοῦ Ἀποστόλου (ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δράσεως τοῦ Ἁγίου ἐν αὐτῇ) ἢ εἰς μίαν ὀρισμένην καὶ σημαντικὴν περίοδον αὐτῆς, δέον ὁμῶς ἢ σύνθεσις νὰ μὴ εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ὑπαρχούσας ἐγκρίτους μαρτυρίας ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς παραδόσεως.

3) Ἡ ἔκτασις θὰ εἶναι οὐχὶ μικρότερα τῶν πέντε (5) τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου, τὸ δὲ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς τοῦ συγγραφέως.

4) Τὸ ἔργον θὰ ὑποβληθῆ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου. ἐ.ξ. τὸ βραδύτερον, εἰς πέντε (5) δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς σελίδος τοῦ χάρτου.

5) Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀρμοδίων προσώπων ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου θέλει κρίνει τὰ ὑποβληθησόμενα ἔργα ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς των καὶ θέλει ἀπονεύει βραβεῖον Α' μετὰ χρηματικοῦ ἐπάθλου ἐκ δραχμῶν 10.000 καὶ βραβεῖον Β' μετὰ χρηματικοῦ ἐπάθλου ἐκ δραχμῶν 2.000 — ἀθλοθετούμενα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν.

Τὸ βραβευθησόμενον ἔργον θέλει ἐκτυπωθῆ δαπάναις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸ δὲ ἐκ τῆς πωλήσεως προτῶν θέλει διατεθῆ ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου Ἱεροῦ Ναοῦ.

Β' ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

Υπό τούς αὐτοὺς ὡς ἄνω ὄρους μὲ τὰς κάτωθι τροποποιήσεις :

1) Ἡ ἔκτασις ἀφίεται εἰς τὴν ἀρσενίν τοῦ ποιητοῦ. Ἐν τούτοις συνιστᾶται νὰ μὴ εἶναι τὸ ποίημα ἄκρως συνεπτυγμένον ὑπὸ τύπον ἐπιγράμματος, οὔτε πάλιν νὰ ἐκτείνεται εἰς στιχουργικὴν ἀπεραντολογίαν. Ὡσαύτως δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ εἴτε τὴν κλασικὴν τεχνικὴν εἴτε νὰ χρησιμοποιοῦσῃ τὸν ἐλεύθερον στίχον.

2) Ὅρίζονται: Βραβεῖον Α' μετὰ χρηματικοῦ ἐπάθλου ἐκ δραχμῶν 4.000 καὶ βραβεῖον Β' μετὰ χρηματικοῦ ἐπάθλου ἐκ δραχμῶν 1.000 ἀθλοθετούμενα ὑπὸ τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Διευθυντῶν Γυμνασίων Πατρῶν.

Ἐν Πάτραις τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου 1963

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος

Υ.Γ. Περισσότεραι πληροφορίες παρέχονται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἢ παρὰ τῷ κ. Γενικῷ Ἐπιθεωρητῇ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Πατρῶν.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, — **Θεοδόση Σπεράντσα**, Ἀπὸ τὸ Νεοελληνικὸν Μαρτυρολόγιον. Ὁ νεομάρτυς κηπουρὸς Μιχαὴλ Πακκανᾶς. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκλήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπ' τὸν ἀγρὸ Του. Πόθος ἀμαρτωλοῦ. — **Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱεροκλήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι. Ἄγια Βηθελέμ. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίαν» Μέρος τρίτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ, ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως** (Μετάφρ. **Θεοδόση Σπεράντσα**). — **Βασ. Ἡλιάδη**, Ἡ συμφορὰ ἐνὸς χωρίου τῆς Ρούμελης. Ἡ ἐκκλησία ποῦ διεσάθη καὶ διέσωσε πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων κατὰ τὴν ὥραν τῆς συμφορᾶς. Ἡ πίστις τῶν θρησκευομένων εἰς τὸ μεγάλο θαῦμα. Ἀσφαλὲς καταφύγιον πάντοτε ὁ Οἶκος τοῦ Κυρίου. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴν ἡθικῶν διδασκαλιῶν» (Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη**). — **Βασ. Μουστάκη**, ἐκκλησιολογικοὶ συμβολισμοὶ ἀπὸ τῆ Γραφῆ. Ἡ Ναζαρέτ καὶ ἡ Καπερναοῦμ. — Προκήρυξις διαγωνισμοῦ συγγραφῆς πεζογραφήματος καὶ ποιήματος.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῦ 1. Ἀθῆναι.